Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 31)

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 163.—Anul LVIII. Braşov, Duminecă, 23 Iulie (4 August) 1895.

Păreri despre Congres.

Braşov, 22 Iulie v. 1895

In tot decursul sĕptĕmânei tre-ute foile unguresci s'au ocupat mult le întrebarea, că óre guvernul sĕ lea ori sĕ nu dea voiă pentru ca sĕ se adune congresul naţionalităţilor, onchiămat pe Sâmbăta viitóre în Budapesta? Afară de acésta gazetele ungurescĭ au cumpĕnit, fiă-care după um a tăiat'o capul, însemnătatea i urmările, ce le póte avé mişcarea lin sînul popórelor nemaghiare penru „politica naţională unitară" a Maghiarilor.

Se înţelege, că tóte foile mahiare fără deosebire susţin, că niuinţele de egală îndreptăţire ale aţiunilor nemaghiare sunt fórte periculóse „ideei de stat naţional mahiar" şi că de aceea trebuesc combătute fără cruţare şi cu tóte mijócele puterii de stat. Nu vom suleri nicĭ-odată, dic ele, ca cetăţenii sĕ se grupeze după naţiunĭ deoseite; noi cunóscem numai o singură aţiune şi acésta este „naţiunea una i nedespărţită maghiară"; asemenea u vom suferi ca limba statului sĕ ă mărginită în drepturile ei prin ceea, că s'ar da o mai mare înreptăţire limbelor popórelor nemahiare în viéţa publică de stat.

In tóte aceste gazetele ungurescĭ fără deosebire sunt una. Nuai foile „partidei poporale" catoce s'arată mai prietinóse naţionaliăţilor, înse nu în înţelesul ca sĕ le ică vr'o concesiune de drept, ci umai în înţelesul ca sĕ fiă tratate u óre-care bună-voinţă între marinele şi pe basa legilor de adĭ, carĭ igĭ şi aşa sunt destul de asupritóre entru Românĭ, Slavĭ şi Germanĭ destul de favorabile tendinţelor e maghiarisare forţată. Scopul ceor din „partida poporală" maghiară ste de-a amăgi ast-fel şi a atrage pe partea lor pe aşa disele naţionalităţĭ, în speranţă, că aceste le vor da ajutor la viitórele alegerĭ, ca sĕ pótă ajunge éră-şĭ la putere vlădicii şi magnaţii, carĭ astădĭ sunt mult puţin înlăturaţĭ de falanga jidanomaghiară, poreclită liberală. In acest înţeles şi cu acest scop contele Zichy şi soţĭ pretind a fi pentru egala îndreptăţire a „naţionalităţilor", ceea ce la ei însémnă, că noi sĕ trecem pe lângă tigaia, în care se frige carnea pentru ei, şi mirosind friptură sĕ rodem la cojile, ce ni-le mai lasă din graţiă.

Până şi Evreii dela „Pester Lloyd" sunt gata — cum vĕdurăm —a „încuviinţa" sĕ ne numim „naţionalităţĭ" în ast-fel de condiţiunĭ, numai sĕ nu ne întrе prin cap de-a pretinde parte dréptă la masa domnilor, ca „naţiunĭ".

Va sĕ dică, acolo, unde e vorba de al meu şi al tĕu, de frângerea pânei, adversarii noştri sunt toţĭ de o zamă şi părerile lor se deosebesc numai întru cât privesce modul de procedere şi de tractare cu naţionalităţile.

In deosebĭ în ce privesce congresul conchiămat la Budapesta, se bălăbănesc între ele gazetele ungurescĭ, că óre fire-ar cu cale ca guvernul sĕ'l oprĕscă din capul locului, orĭ sĕ'l lase sĕ se ţină în tótă libertatea, cum dicea „P. Lloyd"? N'ar voi sĕ se deóchie prea tare „liberalismul" lor înaintea lumei, mai ales tocmai acum în ajunul conferinţei de pace interpalamentare dela Bruxella, dér n'ar voi nicĭ sĕ lase frêu liber adunării, căcĭ ceea ce a dis „P. Lloyd" a fost numai pentru ochii lumeĭ.

Acum vom vedé cum se va decide baronul Banffy până în cele din urmă, dér şi în casul cel mai favorabil pentru ţinerea Congresului anevoiă credem, că lucrul va merge aşa de neted, căcĭ de pe acuma s'asigură, că guvernul nu va concede una şi nu va concede alta din propunerile, ce s'ar ivì la întrunire. Atuncĭ unde rĕmâne libertatea ei?

Fiind vorba de propunerĭ, prin urmare de programul lucrărilor Congresului, cu mirare vedem, că, deşi terminul întrunirii lui e aşa de aprólpe, nu se scie nimic, nu se împărtăşesce nimic despre cele ce au sĕ se întâmple acolo. Trebue sĕ aflăm dintr'o fóiă din Praga, că Slovacii ar avé de gând a pleda la Congres, ca sĕ mérgă cu toţii mână în mână cu „partida poporală" maghiară la viitórele alegerĭ dietale. Şi trebue sĕ cetim foile sêrbescĭ ca sĕ aflăm, că unul din punctele programului, ce se va propune congresului va fi „revisuirea legilor bisericescĭ-politice", care este un punct din programa partidei catolice. Alte foi strĕine vorbesc în genere, că după informaţiile lor congresul va avé sĕ pregătéscă întrarea în activitate la alegerĭ şi formarea unei partide politice române-slovace-sêrbescĭ în dietă.

Multe ne spun din drépta şi din stânga. Audim lucrurĭ, cari ni-se par adevĕrate mirodenii faţă cu atitudinea nóstră politică şi cu programul nostru naţional. Aceste însĕ nicĭ nu se desmint, nicĭ nu se desluşesc.

Ni-se spune numai, că avem sĕ încheiăm alianţă, şi sĕ luptăm împreună în contra asuprirei. Dér pe ce teren şi cum? Ce vor Slovacii, ce vor Sêrbii, înainte de tóte însĕ ce voim noi?

Despre tóte aceste până acuma s'a lăsat sĕ vorbéscă numai foile strĕine. Şi acésta, va recunósce orĭ şi cine, nu este bine, nu póte sĕ fiă bine.

Credinciosĭ causei, dorim din suflet ca ceea ce se face şi se lucréză sĕ fiă numai în favorul înaintărimarelui scop al unirei naţiunilor ne maghiare şi al solidarităţii celor asupriţĭ.

Pentru ca sĕ fiă aşa însĕ trebue sĕ se ţină sémă înainte de tóte de marile interese ale unirei şi ale solidarităţii în sînul nostru al Românilor, trebue sĕ se lucreze în consciinţa grelei rĕspunderĭ faţă cu naţiunea nóstră, care s'a săturat până în suflet de amăgirile vremurilor şi, chiar la raiu de ar fi, ea nu mai vrea sĕ mérgă cu ochii legaţĭ.

Recursul în afacerea colectelor pentru monumentul lui Iancu a fost înaintat sĕptĕmâna acésta ministrului de interne. Acest recurs, compus de d-l advocat Dr. *Amos Frâncu*, e ţinut, precum aflăm, într'un ton energic, dér obiectiv şi conţine dovedĭ nimicitóre pentru adversarii causei nóstre, atât ca istoriă, cât şi ca drept şi ca cestiune de libertate constituţională şi individuală. Se face într'însul cu deosebire critica monstruosului ordin al ministrului Perczel din Martie a. c., arătându-se, ce însemnéză a fi şi judecător şi parte, ce însemnéză a fi ministru *monarchic* şi a insulta totuşĭ memoria unui legitimist. Pe basa isvórelor luate din autorĭ strĕinĭ ca Kövary, br. Stein, br. Heffter, Rákosi, Gratze, contele Gelich, Czecz, Papp, Szabo Nándor, Csányi, Szilagyi, Kossuth, Aulich, br. Apor, Iancso, Ürmössy etc. i-s'a arătat d-lui Perczel, urmaşului acelui Perczel Mór, pe care conaţionalii lui îl numesc „Brut al revoluţiunei unguresci", cum se plécă şi cel mai crunt duşman înaintea memoriei, a eroismului şi umanităţii aceluia, care a salvat de peire Turda, Abrudul şi alte oraşe şi a învins trei armate marĭ: Hatvany, Kemény, Vasvary; i-s'a arătat cine a fost causa represaliilor Românilor, pe carĭ ministrul le numesce „vĕrsărĭ de sânge", vrênd sĕ înfăţişeze lupta nóstră pentru *libertate naţională* şi pentru legitimitate, ca acte de ucidere şi jaf. In fine se face o antitesă între Kossuth şi Iancu, ca caractere individuale, politice şi militare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

BOTEZUL.

Schiţă din moravurile clerului din Dobrogea.

De *Victor Crasescu.*

(Fine.)

Ajuns la marginea gârlei, unde era casa popei, dascălul a trecut un pod şi a luat délul, îndreptându-se şi el spre locuinţă.

— Dascăliţa, în camera cea mare, sedea lângă o mĕsuţă, pe care îşi ridica amos capul o butelia galbenă şi 2 pahare, prin odae se plimba ajutorul cu un ..., care arată, că de orĭ-ce natură sĕ fiă natura, el nu se dă la o parte.

Dascălul intrând, aruncă o privire asupra mesei, trage aerul cu nasul, se oţăreşte şi pe urmă zimbi: a cunoscut rachiul de drojdie, slăbiciunea şi pasiunea lui, de care nici din cobe se făcuse dascăl.

— „Sciu că-i ger, dascăliţo, aprópe îngheţat cu pârdalnicul cel de popă, cum se cade".

Jupânésa Safta înţelese în cătrău bate vêntul, şi fără multă vorbă îi turnă un pahar. Dascălul beù cu un fel de dispreţ pe faţă. Popa al nostru are s'o păţéscă... şi tăcu.

— Spune, bărbate, nu te tot mortofoli, vĕd, că îţĭ arde inima sĕ o spui mai curênd, ce e?

— Dic, părintele Sava are s'o păţéscă, i-a trăsnit în cap sĕ boteze pe toţĭ Ţiganii, începe mâne cu un copil.

— Adevĕrat?

— Aşĭ voi sĕ spui minciunĭ, mi-e frică sĕ n'o păţesc şi eu cu dênsul.

— Mare persónă eştĭ? Nu-ţĭ fie frică, va da sémă preotul...

Vorbia numai dascăliţa, cât despre ajutor, el numai turna un pahar după altul şi îl da peste cap.

Dascălul îl privea şi gândea:

— Ti! da al dracului bea şi acesta, mai de hai decât mine!

— Ce diceţĭ dumnea-vóstră despre asta, domnule ajutor?

— Eu? nu dic nimica — Beau!

— Despre botez?

— Care botez?

Popa vré sĕ boteze Ţiganii...

— Fórte bine face, lasă sĕ-i boteze.

— Vré sĕ dică nu e nicĭ un pericol.

Ajutorul mânios îşĭ încruntă sprâncenele.

Dascălul mai deschise gura, sĕ mai întrebe cova.

— Ia lasă pe domnul în pace cu prostiile tale, v'aţĭ îmbĕtat amêndoi cu popa şi acum vreţĭ sĕ botezaţĭ lumea fără voia ei.

Dascălul se scărpină la céfă, privì chioriş sticla de pe masă, privesce jupânésa dascăliţă, îşĭ linge buzele şi vĕdênd, că ea nu se pricepe, séu nu vré ca sĕ pricépă, oftând eşi din odaie, dicênd: s'avem iertăciune.

— Amin, beţivanschi, îl prohodi soţia.

— Mare lucru, décă şi ajutorului ăstuia nu i-s'o aprinde rachiul în burtă, gândea dascălul, îndreptându-se spre cârciuma lui Iţic.

— Cum mai bea, Dómne sfinte, sĕ beau eu numai pe jumĕtate cum bea dênsul, vai de pĕcatele mele, ce ar mai dice popa! Ar trânti vr'un raport tocmai la Mitropolitul...

El deschise uşa cârciumei şi întră în lăuntru.

— Jupâne Iţic, o cafea!

— La moment!

O glótă de săteni se înghesuiau în cârciumă. La fiă-care deschidĕtură a uşei, din afară, un nor de aburĭ umplea localul.

Ce ai păţit, dascăle, de beai cafea, óre nu eştĭ bolnav? — întrebă pe dascăl cojocarul satului.

— Nu, moş Tudose, dér sunt supĕrat şi mâhnit până în fundul inimei, şi eu când sunt aşa, beau numai cafea.

Dascălul Iordache era bun de gură, cu dênsul nu ţi-se mai ura stând şi o nóptea întrégă, şi din pricina asta era bine venit orĭ şi unde.

Moş Tudose numai decât se şi aşedă lângă dênsul.

— Ce spusei, dascăle, eştĭ supĕrat?

— Sunt Moş Tudose... cum îţĭ mai merge tréba?

— Slavă lui Dumnedeu... ce, ér vr'o daraveră cu popa, ér vr'un raport!...

— Ce raport, mai e vorbă de raport! criminalu, moş Tudosă, criminalul.

— Cine, dascăle?

Adunarea generală a Asociațiunei.

Convocare.

Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, conform §§. 14 și 21 din statutele Asociațiunii, se convócă în opidul **Blașiu pe dilele de 27 și 28 August 1895, stilul nou**, pe lângă următórea

Programă:

Marțî în 27 August.

Ședința I. cu următórea ordine de di:

1) Deschiderea ședinței prin presidiu la 10 óre a. m. în localul, ce se va designa spre acest scop;

2) Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1894, dimpreună cu aclusele aceluia;

3) Alegerea comisiunilor de câte 3 membri, și anume:

a) pentru esaminarea raportului general pro 1894;

b) pentru esaminarea rațiociniului pro 1894 și a proiectului de budget pro 1896;

c) pentru esaminarea propunerilor comitetului, referitóre la modificarea statutelor; și

d) pentru incassarea taxelor dela membrii vechî și dela cei, carî se vor înscrie din nou;

4) Insinuarea propunerilor și a eventualelor interpelărî;

5) Raportul comisiunii pentru înscrierea membrilor; și

6) Cetirea eventualelor disertațiunî insinuate la timp.

Mercurî în 28 August.

Ședința II. cu următórea ordine de di:

1) Deschiderea ședinței la 10 óre a. m.;

2) Verificarea procesului verbal din ședința I.;

3) Raportele comisiunilor esmise în ședința I.;

4) Cetirea eventualelor disertațiunî;

5) Alegerea comitetului și a funcționarilor Asociațiunii pe noul period de 3 anî 1896—1898;

6) Defigerea locului pentru proxima adunare generală a Asociațiunii;

7) Dispositiunî pentru autenticarea procesului verbal din ședința II și

8) Incheierea ședințelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiunî au sĕ fiă presentate presidiului Asociațiunii în scris cu 8 dile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 29 Iuliu 1895.

Dr. Il. Pușcariu, v.-președ. **Zacharia Boiu,** secret.

Congresul și Sașii.

Fóia vienesă *„Deutsche Zeituug“* dela 30 Iulie scrie un articol despre Congresul naționalităților, în care se ocupă și de Sașii Ardelenî și de Germanii din Ungaria, dicĕnd despre ei, că au o politică scurt vĕdătóre; de-órece ei nu sunt între aceia, carî iau parte la Congres.

Tirănia națională a Ungurilor — continuă fóia germană, — care a eșit la ivélă cu deosebire la procesul Memorandului în Clușiu, a atras privirile lumei culte asupra stărilor din Ungaria, și nicî chiar diaristica așa numită maghiară, care se află în mânile Jidanilor, n'a mai putut sĕ ascundă dinaintea statelor culturale relele din Ungaria. Lumea a început sĕ vadă pe încetul, că în țĕrile de sub coróna ungară un mare complex de naționalitățî sunt stăpânite de o singură națiune, care s'a avĕntat la domniă prin apucăturî politice și prin tot felul de împrejurărî norocóse, ér astădî stăruesce în domniă cu ajutorul jidovismului internațional.

Vorbind de congres fóia germană dice, că el va avé sĕ chibzuéscă asupra mijlócelor, prin carî naționalitățile sĕ-șî pótă afirma puterea lor unită. Polemisând cu „Pester Lloyd“, — care a dis, că în țéra acésta nu pot fi mai multe națiunî, — dice, că omul trebue sĕ se intrebe, décă mai au minte cei dela pressa jidovéscă, când vorbesc astfel? Numai un popor esistă pe întreg rotogolul pământului atât de miserabil, de-șî tăgăduesce naționalitatea și se lingușesce pe lângă poporul domnitor — și nu mai încape îndoială, că și autorul articulului din „Pester Lloy“ aparține acestui popor.

Décă congresul se va ține — sfîrșesce *„Deutsche Zeitung“*, — atuncî Germanii din Ungaria vor privi cu rușine către Budapesta. Bine ar fi, décă cel puțin Sașii ardelenî s'ar reculege și ar merge pe calea arătată lor de generațiunea mai tinĕră, plină de foc și de simțĕminte naționale.

„Kronstädter Zeitung“, organul Sașilor tinerî, la carî face alusiune „Deutsche Ztg“. la sfîrșitul articolului de mai sus — dice: „Noi Sașii, firesce, nu suntem representațî în Congres, de óre-ce în timpul din urmă noi am inventat faimósa dogmă, că numai în strînsă alipire de amicii noștri maghiarî de colóre liberală, și confesiune mixtă, ne putem mântui“...

Gazetele francese despre Ungurî.

Diarul parisian *„La Paix“* publică într'un numĕr mai nou al sĕu un articul mai lung subscris de Leon *Biron*, în care vorbesce fórte favorabil asupra cestiunei Românilor din Transilvania și Ungaria. Étă ce dice el în acest articul despre Ungurî:

„Grija necurmată a Ungurilor, dice D. Biron, o vom repeta mereu, a fost de treidecî de anî încóce de a-șî asigura aprobarea puterilor occidentale și — grațiă acestui concurs smuls pe nedrept, — sĕ se împăuneze, ca civilisatorî ai orientului.

„Urmașii lui Arpad, carî au păstrat poftele și brutalitatea acestui cuceritor barbar, și carî sunt gata a arunca și astădi țipete sĕlbatice de rĕsboiu și de invasiune, vor sĕ tréca de înainte mergĕtorii progresului și ai civilisațiunei în Peninsula-balcanică și printre populațiunile slave.

„Un numĕr óre-care dintre confrații mei, a căror bună credință a fost surprinsă de informațiunî neesacte și tendentióse, au servit, fără sĕ scie, causa asupritorilor și a despoților, carî nu numai, că nu sunt apĕrătorii civilisațiunei, dér din contră sunt vrăjmașii ei cei mai neîmpăcațî, orî de câte-orî acéstă civilisațiune nu slujesce ambițiunea lor asiatică“.

Vorbind despre congresul interparlamentar de pace din Bruxella, scrie:

„Congresul parlamentar internațional este un congres pacific. El e consiliul anfictionic al Europei; e prima esperiență a unui tribunal arbitrar. Maghiarii sunt o națiune resboinică și provocătore, prin urmare apostolii păcei nu pot sĕ dea ajutorul lor unei comedii, căreia Maghiarii i-ar furnisa decorul, încassând beneficiile“.

Rusia și Bulgaria.

Multe s'au scris, dér și mai multe s'au vorbit despre deputația bulgară, ce s'a fost dus la Petersburg, ca sĕ céră pentru poporul bulgar iertare dela „tătucul“ de lângă rîul Newa, adecă dela Țarul Nicolae II și dela Rușî.

Cu prilegiul acesta s'a vorbit și s'a scris mult și despre raporturile mai nouĕ dintre Rusia și Bulgaria și despre alipirea principelui bulgar Ferdinand către politica rusésca. Mai ales gazetele din strĕinătate au făcut multă gălăgie cu astfel de scirî. Acum, după tóte acestea, étă ce se scrie din Petersburg din isvor oficios, față de scirile aduse de gazetele strĕine.

„Foile din Viena și Londra, împrăscie în lume sciri false asupra ținutei guvernului rusesc. Ba „Gazeta de Colonia“ susține, că Rusia pretinde dela principele Ferdinand trecerea la religia ortodoxă, și la cas, décă principele n'ar face pasul acesta, se amintesce, ca pretendent la tronulu bulgar fiul decedatului conte Hartenau, prin ceea ce s'ar îndrepta o parte a nedreptăților făcute tatălui sĕu.

„Fiind-că astfel de scirî pot sĕ ducă la o judecare greșită, sĕ neliniștéscă opiniunea publică și sĕ arunce o lumină falsă asupra atitudinei leale și corecte a guvernului rusesc în cestiunea bulgară, e de lipsă a defini de nou punctul de vedere al Rusiei față de Bulgaria. Pe basa informațiunilor luate dela oficiul de esterne putem declara, că Rusia n'are nicî cea mai mică causă de a-se împăca cu Bulgaria, după ce *poporul* (bulgar) *nicî-odată n'a încetat a nutri cele mai sincere simțĕminte de recunoscință față de marea națiune soră, căreia póte sĕ-i multămescă eliberarea.* Acésta esplică părtinirea bine-voitóre cu care s'a purtat pretutindenî Rusia față de delegații Bulgarilor. Și dimpotrivă *Rusia*, credinciósă tratatelor esistente, *nicî-odată nu stă în legătură cu aceia, pe carî publicitatea pe nedreptul îi numesce cu numele de guvern bulgar. Pe câtă vreme Bulgaria oficiosă este supusă unei armate ilegale, impusă de un usurpator, până atuncî Rusiei nu-i stă în modru, ba n'are nicî chiar putința, de-a păși în óre care legătură cu Bulgaria.* Despre o pretensiune amintită de metropolitul Clemente, după-care principele Ferdinand ar trebui sĕ trécă la religia ortodoxă, décă doresce recunóscerea lui de către Rusia, — tot așa de puțin au cunoscință la locurile competente, pe cât de puțin sciu despre aceea, că ar voi se pună de pretendent pe contele Arsen de Hartenau. *Guvernul rusesc ține strîns la tractatul din Berlin, a cărui esecutare o pretinde.* In virtutea acestui tractat însĕ, principele trebue sĕ se alégă de către o Sobranie legală, și alegerea acésta, pe lângă învoirea Porții, trebue sĕ fiă întărită de puterile semnatare. Pe basa acésta, punctul de vedere al Rusiei este definit în acéstă cestiune.“

Coresp. „Gaz. Trans.“

Sibiu, 28 Iulie 1895.

Țĕranii noștri mai cu sémă se gândesc puțin la aceea, ca sĕ-șî asigureze averea nemișcătóre în contra focului, séu rodurile dela câmp în contra ghețeĭ. E gândesc cam așa: avem noi mult de împlinit cu banî, multe și felurite dărî, și nu e bine sĕ ne mai facem noi înși-ne dărî anualî, adecă sĕ mai plătim din an în an și pentru asigurațiă.

De-o parte ei ar avé dreptate, de aceia, carî au plătit 30—40 de anî asigurațiă după o casă orî alt-ceva și nu s'a întĕmplat foc ca sĕ li-o ardă, nu au sĕrăcit de óre-ce asigurația s'a plătit cu câțî-v florinî la an și nu s'a simțit; dér mulți din aceia, carî nu au fost asigurațî, déc a isbucnit un foc, ardĕndu-le casele, a avut de-odată pagubă de 400—500 fl. sĕ

Dascălul Iordache, cu capul lăsat în jos, numai ofta clătinând din cap. Moș Tudose înțelese de ce îi arde inima. — „Jupân Ițic, o jumĕtate de drojdie!

Dascălul a ridicat capul. — Ce semenî, aceea culegî... Nu e drept, moș Tudose?

— Drept, taică, nu e încătrău!

— Asta dic și eu, sĕ bem în sănĕtatea d-tale.

— Amin!

— Așa e lumea, moș Tudose, instrucția este, ce este și ordinea mai presus de tóte... De pildă eu: când viu acasă, numai decât pui băeții pe o parte, fetele pe alta și dic: căutațî sĕ-mî fie dimineța, când mĕ scol, obielele, ciorapii, cismele, ligheanul de spălat, tóte în sfîrșit; și de nu, le trag câte o palmă, mai trag câte o alta, mai trag și alta, sĕ nu uite. Dĕu, moș Tudose, instrucția e mare lucru. Bĕtrânul tuși tare, scóse un corn cu tăbac și trase pe nas; din nou se umplură paharele. Cojocarul cunoscea bine pe dascălul Iordache, cu una cu două el nu-șî descuia inima; și nerăbdător sĕ cunóscă ceva caraghios despre inimicul sĕu, popa Sava, aștepta, ca rachiul sĕ deslege limba dascălului.

— Noroc sĕ dea Dumnedeu, ce e pe acasă, sĕ-țî trăéscă, sĕ ne mai găsim cu bine; ce e drept e drept, lumea se ține numai de bazaconii! Moș Tudose înțelegea despre cine trăgea cenușa dascălul, dér arătând nerăbdare, îl făcea pe dascăl sĕ'șî lungéscă vorba.

— Sĕ fi sciut eu carte măcar puțin, cum sciu alții... o nimică tótă, eu, moș Tudose, mergeam departe!...

— „Mai e vorbă! cine nu scie asta, bun de gură!...“

— Nu vrĕu sĕ mĕ recomand, dér sĕ sciu eu carte, măcar ca o țîrică, cum cela de pildă!...

— Lasă, frate, mie îmî spui!...

— Dĕu, nu mĕ recomand, dér nu sciu nicî sĕ mĕ iscălesc...

— Mai bem o jumĕtate? Dascălul se tăcuse îndrăsneț.

— De, cum dicî d-ta, dascăle!

— Mai bem, Moș Tudose, mai bem, nu e pĕcat, sĕ'țî trăiéscă cei de acasă.

— Jupâne Ițic o jumĕtate!

— Disei, că sunt trist, că sunt mâhnit și nu pot sĕ nu fiu... datoria mea, sĕ am stimă pentru dênsul, dér când omul e fără instrucție și când nu i-o poțî aplica, cum o aplic eu copiilor mei, atuncî, n'ai încătrău, trebue sĕ fi mâhnit, căcî nu'l poțî stima. Moș Tudose a tras un nas de tăbac, și oferì cornul dascălului.

— Mulțumesc, m'am lăsat... de când trage popa, eu nu trag. Ei, și, cum spusei, când omul n'are instrucție și când te poreclesce cu fel de fel de numirî în pridvorul hramului, atuncî îțî vine sĕ'l cârpescî, și când nu ți-se ridică mâna, atuncî îțî rĕmâne sĕ'țî topescî mânia într'un pahar. Apoi sĕ mĕ facă sarsail, e rușinos, și Turc, Bașibuzuc, pĕcat, că dóră sunt bun creștin, și încă apoi sĕ te facă sĕ capețî... criminalul, e prea din cale afară... Moș Tudose pierdù răbdarea, rachiul și lui i-se urcase în cap.

— Spui tu adî, séu ba, ce este, séu, dĕu, îțî trântesc cu ocaoa în cap.

Dascălul acum era la culmea fericirii, ațîțase curiositatea moșnegului și nu-i spuse aprópe nimica. Acum putea sĕ facă cu dênsul ce voia, putea sĕ bea la drojdie cât îi poftea inima.

— Spui tu? séu te las și plec.

— Sĕ-țî erte Dumnedeu pĕcatele, moș Tudose, facî rĕu, mai bine poruncesce sĕ mai stăm de vorbă, că dór nu dau Turc peste noi.

Jupâne o jumĕtate!

— Mare e Dumnedeu, moș Tudos dér tare e și dracul!

Se póte. Moș Tudose era supĕrat; fiă-care Bulgar, era sgârcit. Dascălul îl cos deja doi lei, fără sĕ afle ceva despre pop Popa îi sta în gât, pe popă îl ura din s flet, și fiă-care greșélă făcută de dênsul apropia pe acest din urmă de grópa, ca i-o săpa bĕtrânul.

Ura contra preotului se trăgea d aceea, că popa refuzase sĕ ia în căsĕtoı pe fiica cojocarului.

Ambițiosul Bulgar nu-i putea er asta popei și făcù tóte chipurile ca s dea afară din sat, ca sĕ puie în locul pe nepotul sĕu, dascălul din Babadag. E gata o petițiune iscălită de mai mulțî s tenî, carî cereau permutarea preotului, om nesuferit de nimenea, ca buclucaș.

Ii trebuia acuma încă vr'o greșélă popei, și gustul moșneagului se îndeplin

Se făcuse o tăcere. Dascălul se gâ dea la jumĕtatea, care era pe sfîrșite, cojocarul la cele, trei beute.

mai mult, şi prin acésta sărăcia a fost gata. Décă însĕ ei ar fi fost asiguraţĭ pentru 400—500 fl. séu mai mult, primind suma pentru care s'au asigurat, şi-ar fi zidit din nou casele, nu ar fi rĕmas pe stradă. Când se întêmplă — şi se întêmplă des ast-fel de nenorocirĭ, — ca sĕ isbucnéscă un foc mare, nenorociţii alérgă la Redacţiunile ḑiarelor nóstre, ca sĕ adune milă. Dér dela cine sĕ adune milă? Dintre ţĕranii noştri puţinĭ sunt cu avere, şi şi mai puţinĭ bogaţĭ, aşa că unde este o pagubă de peste 10,000 fl. abia se adună câte-va ḑecĭ de florenĭ din ţéra întrégă; atâta însĕ este ca şi nimica în ast-fel de casurĭ.

Décă poporul nostru ia asiguraţia cu aşa uşurinţă, ar fi datorinţa d-lor preoţĭ a se îngriji de sórtea şi bunăstarea materială, nu numai morală, a fiilor lor sufletescĭ, făcêndu-i sĕ înţelégă, că asigurându-şĭ averea, nu vor purta frică, că iscându-se un foc, vor fi aduşĭ în timp de una séu două óre la sapă de lemn.

Este datorinţa D-lor preoţĭ mai departe a îndemna pe parochienii lor, ca sĕ fiă muncitorĭ, cu lucrarea pămênturilor sĕ nu întârḑie, ci aceea sĕ-o facă atuncĭ, când se cere, căcĭ numai aşa póte şi pămêntul produce bucate mai bune şi mai multe. Timpul, ce le mai rĕmâne liber, sĕ-l foloséscă pentru a lucra la alţii şi a câştiga crucerĭ. Poporul, făcênd ast-fel şi ferindu-se a-şĭ risipi banii pe nimicurĭ, nu va mai fi silit a se înfunda în datorii pe la băncĭ şi pe la cămătarĭ, unde îşĭ légă averea, care de multe-orĭ se vinde apoi la licitaţiă, cum s'a întêmplat cu mii de familii, carĭ au rĕmas pe strade.

Pĕcătueso tare acei părinţĭ, carĭ îşĭ dau crucerii în cârcĭmele jidovescĭ pentru bĕuturile lor falsificate şi otrăviciόse, lăsându-şĭ copiii sĕ rabde fóme şi sĕ umble zdrenţoşĭ, pe când ei în timpul verei ar trebui sĕ câştige pentru érnă, pentru-ca sĕ nu-şĭ lase copii sĕ sgribure érna de frig şi în case.

Mĕ întorc la purtătorii noştri de patrafire şi ḑic, că şi în interesul lor material propriu este de-a pune şi în privinţa materială pe parochieni pe picióre mai tarĭ. Li-ar servi şi spre onóre şi spre falà, când Jidanii şi câţĭ alţi şarlatanĭ şi-ar ḑice: acum nu ne mai putem înbogăţi de pe spinarea poporului român, el are acum păstorĭ bunĭ, şi noi trebue sĕ ne luăm acum catrafusele şi sĕ mergem în altă parte.

Georgiu Tăbăcariu.

Din Sĕlagiŭ, 30 Iulie 1895.

Onorată Redacţiune! In 17 Iulie a. c. fiind têrg de ţéră în Nuşfalĕu din Silvania, mare svon a causat — nu căutarea, orĭ dóră urcarea preţului vitelor, care încă tot stagnézá, — ci o întêmplare pe cât de surprinḑĕtóre, pe atât de scandalósă, anume: vizitiul (cocişul) Jidanului maghiarisat Fridman Iacab, din Şimleu, ducênd caii, ca sĕ-i adape la riul „Bărcăul", a trecut, ca de obiceiŭ prin curtea baronului Banffy János, căcĭ pe aicĭ trecea şi mai demult. Dér vĕḑêndu-l acel voinicos baron, de unde nu mi-l'au înhăţat şi l'au bătut amarnic închiḑêndu-l şi caii!

Vizitiul spuse stăpânului sĕu, adecă Jidanului, cele ce a păţit, ér Jidanul întêlnindu-se cu baronul ungur *chiar în mijlocul têrgului*, nu numai că s'au certat şi înjurat păgânesce unul pe altul, dér *„patrioţii" s'au încăerat la luptă şi Jidanul aşa mi-l'a îmblătit cu un toiag sdravĕn pe baronul ungur*, încât acesta, când îşĭ ridică căciuliţa baronéscă de pe cap, *fù năpădit de sânge*. Capul lui era adecă crepat şi găurit.

Acésta în sĕmn de recunoscinţă baronului, pentru-că fraţii sĕĭ Maghiarĭ au stăruit de a emancipa pe fiiĭ lui Israil şi ai ridica chiar şi în privinţa bisericéscă la o tréptă egală cu creştinii. Inainte nicĭ închipuire nu şi-ar fi putut face cineva, ca un Jidan sĕ cuteze a bate şi batjocuri astfel chiar pe un baron maghiar. Dér étă, că acum începutul s'a făcut, şi mergênd tot astfel înainte, ce mai sci, décă lucrurile nu vor ajunge cu timpul acolo, ca Maghiarii sĕ fiă siliţĭ sĕ ia lumea 'n cap chiar de frica Jidanilor?!

E de însĕmnat, că **amintitul baron e nepot de vĕr bun cu ministrul-preşedinte baron Banffy Dezsö** şi se ḑice, că firea de bătăuş a moştenit'o....

Un martor ocular.

*

Tot în acel têrg de ţéră, al Nuşfalĕului, un biet Român, bĕtrân şi slăbit, din Fizeşul Silvaniei, vêndù o părechiă de boi cu 250 fl., ér peste nópte rĕmase la un Ungur din aceea comună, avênd de gând, ca în ḑiua următóre sĕ-şĭ cumpere nisce vite. Alţii însĕ spun, că întrebat fiind cumpĕrĕtorul boilor, care este un Jidan din Şimleu, acesta ar fi ḑis, că după ce a cumpărat boii dela Român, nisce Ungurĭ l'au luat pe acesta şi l'au suit într'o căruţă, dér ce s'a întêmplat mai departe nu scie.

Destul atâta, că în cealaltă ḑi *l'au aflat pe bietul Român mort* şi aruncat într'un loc domnesc sĕmĕnat cu cucuruz, dér nu în partea, ce duce dela Nuşfalĕu spre Fizeş, ci cu totul în altă direcţiune, anume în capĕtul satului Pericei, de lângă Şimleu. La Român s'au aflat din banĭ numai vre-o 5 fl., ér cucuruzul din jurul lui era oborit la pământ, aşa că sĕ vedea, că nenorocitul om a fost târit din drumul ţĕrei între cucuruzĭ, unde a fost lăsat mort.

SCIRILE ḐILEI.

— 22 Iulie.

Scirea despre mórtea generalului Doda a mişcat şi pe Românii din marĭ depărtărĭ. Intre telegramele de condolenţă se află şi una dela *graniţa Muntenegrului*, care cuprinde dovedile de simpatiă şi un *„salut dela Valachii din Bosnia"*, carĭ *„participă şi ei la doliul pentru pierderea vitézului general Traian Doda"*.

—o—

Din Blaşiu primim scirea, că afacerea cu maturisanţii este încă în desvoltare. Până acum numai sentinţa corpului profesoral s'a înaintat Consistoriului. Nicĭ acésta, nicĭ afacerea cercetării disciplinare contra corpului profesoral nu se scie, ce urmărĭ vor avé şi cum se vor termina peste tot. Corespondentul nostru mai adauge, că îngrijirile sunt marĭ, deórece pare a fi ameninţată însă-şĭ existenţa gimnasiului din Blaşiu.

—o—

Pentru „Gazeta de Duminecă". Étă numele acelora, cărora am dispus sĕ li-se trimită gratis cele 10 exemplare din Nrii de Duminecă, dăruite de un generos anonim din Braşov pe semestrul al II-lea 1895: Teodor Herlea, măestru-cismar în Deva; Iόn Orosfăian, învĕţător în Rediu; Vasiliu Misi, învĕţ. în Cladova; Vasiliu Timbuşiu învĕţ. în Meşcreac; Zosim Ilişu în Ibaşfalĕu; George Todoran în Disneiŭ; Dumitru Cionca în Agriş; I. Candrea în Homorod; Nicolau Popoviciu în Tenke şi Ioan Pop în Agriştin. In numele celor ajutoraţĭ mulţumim încăodată bunului anonim pentru darul făcut.

—o—

O reuniune a învĕţătorilor românĭ în Bihor. Vedem cu bucuriă, că între învĕţătorii românĭ din Bihor a început o mişcare, care are de scop înfiinţarea unei reuniunĭ române de învĕţătorĭ în comitatul Bihorului. Inceputul l'a făcut d-l învĕţător Petru P. *Herţe* din Beiuş. D-sa a publicat în acest scop un apel, la care a rĕspuns d-l învĕţăt. Al. *Mureşianu* din Poceiu, care a propus sĕ se adune învĕţătorii la o adunare de constituire pe ḑiua de 2 Septemvre st. n. în Oradea-mare. Faţă cu acéstă propunere însĕ, d-l Herţe, într'o corespondenţă, pe care o primim dela d-sa acum, după ce arată, că din cause grave n'a putut lua parte la adunarea convocată de d-sa pe 3 Iulie, îşĭ esprimă părerea, că nicĭ terminul de 2 Sept. n'ar fi potrivit, deórece atuncĭ Orădanii sunt fórte ocupaţĭ cu inscrierile şi cu aşeḑarea tineretului în seminar, în asemenea mod sunt ocupaţĭ atuncĭ şi Beiuşanii. D-sa crede, că ar fi mai bine, décă mai mulţĭ învĕţătorĭ s'ar adresa cu o petiţiă cătră Consistor, ca acesta prin protopopĭ sĕ convóce pe învĕţătorĭ la o adunare de constituire. Părerea acésta a d-lui Herţe pare a fi şi mai practică. Autorităţile superióre bisericescĭ de-altmintrelea vor face bine, décă vor ţiné sémă de acéstă nobilă dorinţă a învĕţătorilor, venindu-le în ajutor, chiar şi fără de-a mai aştepta atâta rugăminte. Şi aşa, în Bihor Românii stau fórte rĕu în privinţa reuniunilor, ér învĕţătorii românĭ au neapĕrată lipsă de-o asemenea reuniune.

Canalisarea Mureşului. „Magyarország" e informat, că ministrul de agricultură a luat mĕsurĭ, ca sĕ se canaliseze Mureşul. Canalisarea se va face dela graniţa transilvană până la Seghedin după sistemul staviliar. Se vor face adecă la anumite distanţe stavile şi iezăturĭ, pentru-ca sĕ se pótă înlesni circularea vaselor. Esecutarea acestui plan va costa cam 7—8 milióne fl. Ministrul vré sĕ canaliseze mai întâi alvia dela Seghedin până la Arad.

—o—

Risipa de apă. Ni-se comunică următórele: S'a adus la cunoscinţa poliţiei, că mai cu sémă în Braşovul vechiu apa din apăduct, conducêndu-se prin ţeve, se întrebuinţéză pentru stropitul grădinilor de póme şi legumĭ. Acésta este cu totul în contra statutului de apă, care dispune, că apa se póte folosi numai pentru stropitul acelor grădinĭ, în a căror case este întrodus hydrametrul. Se recomandă publicului respectarea acestei disposiţiunĭ cu acea observare, că orĭ-ce călcare a ei se va pedepsi cu tótă rigórea. De alt-fel este în interesul general, ca acum, când lipsa de apă e fórte tare simţită, sĕ observe publicul în folosirea apei cea mai mare cruţare.

—o—

Mulţămită publică. D-l *Dr. Iancu Meţianu*, mare proprietar în Zĕrnescĭ, a binevoit a tăia în ferestrĕul propriu pentru şcóla nóstră confesională gr. or., ce se edifică acum, 38 de buştenĭ, fără a pretinde în schimb nicĭ o remuneraţiă. Pentru acest frumos ajutor, oferit şcólei nóstre, aducem pe acéstă cale marinimosului domn mulţumita nóstră cea mai sinceră. — Poianamĕrului, 20 Iulie v. 1895. Pentru comitetul parochial: *Moise Micu*.

—o—

Adunărĭ. Despărţĕmêntul XXIII (Turda) al „Asociaţiunii transilvane" îşĭ va ţiné adunarea ordinară la 10 Aug. n. în Turda. — Despărţĕmêntul XVI (Selagian-Chioran) al „Asociaţiunei transilvane" îşĭ va ţiné adunarea în 11 Aug. în *Şimleul-Silvaniei*. Tot atuncĭ îşĭ va ţiné şi „Reuniunea femeilor române sĕlăgene" adunarea generală. — Despărţĕmêntul XXXII (D. Sân-Mărtin) îşĭ va ţiné adunarea în 11 Aug. în Dicio-Sân-Mărtin. — Despărţĕmêntul X (Brad) al „Asociaţiunei transilvane" îşĭ va ţiné adunarea generală în 30 Iulie (11 Aug.) în *Boiţa*. — Despărţĕmêntul III (Făgăraş) al „Asociaţiunei transilvane" îşĭ va ţiné adunarea generală în 11 August n. la *Viştea inferióră*.

SCIRI ULTIME.

Budapesta, 2 August. Fóia sêrbéscă „Novo Vreme" din Neoplanta primesce scirea, că clubul central al partidei liberale sêrbescĭ a ţinut ierĭ o adunare, în care a hotărit sĕ ia parte la Congresul naţionalităţi-

---

— Ei şi? întrerupse tăcerea bĕtrânul. Ḑi, te-a făcut sarsail şi criminal.

— Criminal?

— Nu spuseşĭ singur, că te-a făcut criminal?

— Pe mine?

— D'apoi pe mine?

— Popa?

— Dracul séu popa, tu sci, unul din doi.

— Greşescĭ, moş Tudose, n'am ḑis asta; nu e vorbă, popa nu e om cu multă instrucţie, dér până la asta n'a ajuns.

— Singur ḑiseşĭ, dór nu ţĭ-ai beut minţile.

— Greşescĭ şi pĕcătuescĭ tot-odată. Se făcuse din nou tăcere, jumĕtatea se isprăvise şi dascălul trist lăsă capul în jos, gândindu-se cum sĕ mai facă ca sĕ mai scótă o jumĕtate. Bĕtrânul îi înţelese tristeţa.

— N'ai încătrău, dascăle, vrei nu vréi, mai bem una.

— Ar fi prea mult, moş Tudose, şi vai de mine, mâne avem slujbă grea, o slujbă grea, şi pe urmă un botez. — Pe cine botezaţĭ?

— Pe un copil.

— Se pricepe, că nu pe un bĕtrân.

— Şi de ce nu, póte şi pe un bĕtrân, póte chiar şi pe mai mulţĭ bĕtrânĭ...

— Ce ḑicĭ, frate? Moş Tudose căscă gura de mirare... mai mulţĭ bĕtrânĭ, glumescĭ, dascăle?

Dascălul îşĭ lua un aer grav. Cu asemenea lucrurĭ nu glumesc, moş Tudose, sunt om cu instrucţie bisericéscă.

— Al dracului butoi — gândea bĕtrânul — cât a beut şi gura tot pungă e.

— Sĕ bem, dascăle, în sănĕtatea celor ce botezaţĭ.

— Amin!

— Nu mĕ privesce; dér pe cine botezaţĭ?

— Pe Suliman, îl cunoscĭ? — Ei.

— Pe fratele sĕu Alibei îl cunoscĭ? Ḑi înainte.

— Pe potcovarul? — Cunosc, cunosc, ḑi înainte.

— Pe fiica lui o cunoscĭ?

— O cunosc, e măritată de un an după Ahmet.

— Pe Ahmet îl cunoscĭ?

Moşneagul ridică capul şi privesce pe dascăl lung.

— Dascăle, séu ai primit prea multă instrucţie, séu prea puţină, ce'ţĭ baţĭ joc de mine... ce glumă e asta? Şi décă cunosc pe Ahmet, mare trébă e?

— Ba nu, ḑĕu, nu te supĕra, căcĭ pe fiiul lui Ahmet îl vom boteza mâne, şi pe urmă tóte rudele lui. Moşnégul da din cap.

— Dascăle, dascăle, sĕ nu mai bei drojdie; ai s'apucĭ câmpii. Vorbescĭ într'aiurea.

— Nu glumesc cu asemenea lucrurĭ, moş Tudose, bagă de sémă, mĕ supĕr, décă ḑicĭ aşa, eştĭ om bĕtrân! — De bună sémă botezaţĭ Ţiganii?

— De bună sémă.

— Mâne?

— Mâne.

— Poznă!

— Ba bine, că nu.

— Şi cine botéză?

— Cine botéză! Popa şi cu mine.

— Tiii! Istorie! Din nou se făcù tăcere.

— Dér hogea? întrebă bĕtrânul.

— Trébă lui.

— Comedie!

— Mai vorbă!

Incă după un moment de tăcere, amêndoi se sculară odată. — D'apoi drojdie e asta?

— Drojdie, făcută de Jidan, ce vréi?

— Tifu! scuipă bĕtrânul, tifu şi alta nimica.

— Amin, moş Tudose. Amêndoi s'au îndreptat spre uşe. Dascălul mergea, mergea cam şchiopătând, semn că e tare beat.

Bĕtrânul scuipa şi înjura pe Iţic.

* * *

— Şchiopătezĭ, luatea-ar dracii sĕ te iee? întrebă dascăliţa, vĕḑênd pe dascăl intrând pe uşe.

— Numai de beţie te ţii, caută Iordache nu mĕ scóte din sărite, îmĭ iau copiiĭ şi te las... Are el cine îmĭ purta de grijă.

Dascălul se silea sĕ-şĭ ţie cumpătul, dér reuşia anevoie.

— Lasă, dascăliţă, nu te teme, sĕ fiu eu al dracului, décă nu ne mutăm la anul la oraş.

— Culcă-te, Iordache, nu eştĭ bun de nimica, culcă-te sĕ te trezescĭ până mâne diminéţă.

lor. Tot-odată s'a făcut propunerea, că décă Congresul ar fi împiedecat a se ţiné în Budapesta, atuncĭ sĕ se ţină în Viena.

Ce-i cu reuniunea învĕţătorilor Sătmăreni?

In n-rul 141 a. c. al „Gazetei Transilvaniei“ o corespondenţă sub titlul „Ce-i cu reuniunea învĕţătorilor Sătmărenĭ“? se ocupă între alţii şi cu modesta mea persónă, ca preşedintele reuniunei învĕţătorescĭ filiale „Ardusat-Someş“, acusându-mĕ, că adunările filiale nu se ţin regulat şi că pentru şedinţa comitetului central din 27 Maiu a. c. n'am trimis dare de sémă despre activitatea reuniunei filiale. Apoi în general se mai plânge, că „reuniunea învĕţătorilor românĭ gr. cat. aparţinĕtóre părţilor sătmărene-oradane, şi acum după un trecut de un deceniu şi jumĕtate, în privinţa activităţii sale e tot în starea primitivă dela început“.

Cât pentru acéstă aserţiune de mai pe urmă, fiind domnul corespondent — după mărturisirea propriă — membru în comitetul central al reuniunei, şi astfel putênd avé cunoscinţă deplină despre starea lucrurilor, trebue sĕ conced, că are dreptate. — Dér că cu privire la filiala „Ardusat-Someş“ nu are dreptate, şi că aicĭ de un deceniu şi jumĕtate în fiă-care an, fără escepţiune, s'au ţinut câte douĕ adunărĭ (ceea-ce arată protocólele luate în acelea dunărĭ), că cu ajutorul lui D-ḑeu ne facem datorinţa şi facem progrese îmbucurătóre, arată următórele:

1.) Reun. fil. Ard.-Someş de un deceniu şi jumĕtate în fiă-care an a ţinut douĕ adunărĭ, în carĭ s'au pertractat causele reuniunei, s'au cetit disertaţiunĭ de ale membrilor, şi s'au luat decisiunĭ salutare în causele şcólelor nóstre gr. cat. române s. c. l., ceea-ce mărturisesc protocólele luate în acele adunărĭ şi elaboratele păstrate în archivul reuniunei.

2.) Filiala nóstră are o bibliotecă de 158 volume, archiv regulat şi pentru spesele ce s'ar ivi, o sumă de 16 fl. adunaţĭ din contribuirile membrilor.

3.) In anul 1887 din sînul reuniunei fil. s'a emis Ioan Bretan învĕţător în Veşmort pentru a participa la cursul de industriă poporală, ţinut în Sântejude (Ardeal). Reîntorcêndu-se de acolo, dênsul însoţit de membrii filialei nóstre, a ţinut un curs ambulant, mergênd din sat în sat, ca la acela sĕ pótă lua parte şi poporul.

4.) In Aprilie a. c. s'a ţinut în Ardusat un curs de oltoit, sub conducerea unui bărbat de specialitate.

Eră cum-că din elaboratele (disertaţiunile) presentate şi cetite în adunările nóstre şi urmate de observările membrilor şi critisate prin unii membrii aleşĭ anume spre acest scop, au tras folos intelectual atât autorii lor, cât şi ascultătorii şi că astfel scopul propus s'a ajuns, e destul sĕ indic numai obiectele, despre carĭ au fost ţinute, din carĭ am la îndemână următórele: din *anul 1888:* 1) „Crescerea trupéscă în şcólă din punct de vedere sanitar“ prelucrată de: G. Onea, V. Görög şi I. Bretan; 2) „Raport despre ascultarea practică a cursului supl. de 4 sĕptĕmânĭ a industriei de casă“, ţinut în „Sântejude“, cetit de I. Bretan; 3) „Datorinţele părinţilor în crescerea religiósă-morală a pruncilor“ prelucr. de G. Onea, I. Bretan, S. Anderco, V. Casa, A. Popan; *anul 1889*: 1) „Crescerea familiară în viéţa poporului“ de G. Szilágyi; 2) „Ce are de a face învĕţătorul, ca elevii sĕi sĕ iubéscă adevĕrul şi sĕ fiă sincerĭ?“ de G. Szilágyi; 3) „Apel“ de G. Onea; 4) „Care e folosul, ce-'l aduce un învĕţător religios, şi care e dauna, ce o causéză unul ireligios“ de V. Sabo.

Anul 1890: 1) „Tractarea bucăţilor de cetit“ de G. Szilágyi; 2) „Ce are de a face un învĕţător, ca elevii lui sĕ susţină liniscea în şcólă“ de C. Puşcaş; 3) „Cum sĕ facem propunerea atrăgĕtóre?“ de E. Pop; 4) „Propunerea fisicei în cl. III-a a şcólelor poporale“ de T. Groza. — *An. 1891:* 1) „Despre curăţeniă“, de A. Popan; 2) „Propunerea constituţiunei în şcólele poporale“ de T. Groza; „Propunerea constituţiunnei în şcól. poporale“ — continuare — de T. Groza; 4) „Necesitatea învĕţămêntului şi a educaţiunei în şcólele nóstre poporale, şi folosul şcólei corepeţitóre“, de C. Puşcaş; 5) „Despre mórtea trupuluiomenesc“, de V. Casa; 6) „Vorbirea în chor“, de C. Puşcaş; 7) „Ce datorinţă are faţă de elevii sĕi catechetul, fiă acela învĕţător séu şi preot?“ de I. Bretan. *A. 1892*: „Propunere practică din fisică: conceptul căldurei, nascerea ei şi cunoscinţa despre întinderea corpurilor prin căldură“, de C. Puşcaş; 2) „Despre educaţiune în genere“, de V. Casa.

6.) In fine, în interesul public fiă'mĭ permis a ruga pe „corespondenţii“ foilor române, ca sĕ nu publice acte oficióse, carĭ nu sunt menite pentru publicare, precum s'a întêmplat şi acum cu scrisórea M. O. D. Ciuca. Sapienti sat...

Ardusat, la 31 Iulie 1895.

Dionisiu Bran,
preşedintele reun. fil.
„Ardusat-Someş“.

Literatură.

Doine şi strigăturĭ din Ardeal, date la ivélă de *Dr. Ion Urban Jarnik* şi *Andreiu Bârseanu.* Acesta este titlul uneia dintre cele mai bogate şi mai bune colecţiunĭ de poesii poporale ardelenescĭ. Conţine 431 pagine, cu mulţime de doine de dragoste, de dor şi jele, de mustrărĭ şi blăstĕmurĭ, doine haiducescĭ, de-ale cătăniei, apoi strigăturĭ bĕtrânescĭ şi colinde. Cartea e însoţită de-o prefaţă de d-l Andreiu Bârseanu, în care se arată, că buna primire, de care s'a bucurat acéstă carte la 1885, când s'a publicat prima ediţiune, a îndemnat pe d-l librar din Braşov, *Nicolae Ciurcu*, sĕ scotă acéstă a doua ediţiune, anume întocmită pentru popor. Costă un esemplar numai 75 cr. De vênḑare la librăria editóre *Ciurcu* în Braşov.

*

Din „*Biblioteca pentru toţi*“ a apărut broşura a 12-a: **Nuvele**, de Michail *Demetrescu.* Broşura următóre din acéstă bibliotecă va fi: Novele şi Romane, de Dniliu *Zamfiresct.* Fiă-care bro-şură costă câte 30 banĭ (15 cr.)

*

In editura librăriei *E. Zeidner* din Braşov a apărut: **Carte de cetire** pentru anii din urmă ai şcólelor poporale şi de repetiţiune, lucrată de *Dometiu Dogariu*, învĕţător dirigent în Satulung (Săcele) şi *Nicolau Pilţia*, profesor la gimnasiul român din Braşov. — Este una dintre cele mai bogate cărţĭ de cetire, se estinde pe 424 pagine, cuprinḑênd 231 bucăţĭ de cetire parte în prosă, parte în poesiă. Costă un esemplar broşat 70 cr., ér legat 85.

*

Memoriĭ din 1848/49 de Vasilie Moldovan, broşură elegantă, de 11 cóle, format 8°. Preţul unui esemplar e: **50 cr.** séu **1 corónă**, plus 5 cr. porto poştal; pentru România şi streinătate *1 franc 50 banĭ.* Comandele se pot face la adresa: *Traian H. Pop*, publicist, *Braşov* (Brassó) séu la *administraţia „Gazetei Transilvaniei“*.

*

Studii psihiatrice este titlul unui nou op apărut de curênd în Tipo-litografia naţională *Ralian şi Ignat Samitca* din Craiova, este scris de d-l *Dr. George Mileticiu*, medic primar al Ospiciului Madona-Dudu din Craiova, autor al unui însĕmnat numĕr de scrierĭ de medicină şi higienice. In opul de faţă, tipărit elegant, pe hărtiă de lux, provĕḑut şi cu trei planurĭ, autorul se ocupă cu numĕrósele cause, ce pot răpi omului raţionamentul. In total opul tractéză cestiunĭ de mare interes.

Internat pentru fetiţe în Braşov.

Insciinţare.

„Reuniunea femeilor Române din Braşov“ a înfiinţat, după cum se scie, **un internat**, cu scop de-a instrui fetiţe din clasa de mijloc a societăţii românescĭ *in menajul casei*, precum şi *în diferite lucrurĭ de mână*, ce cad în sfera unei bune económe. Reuniunea întreţine şi subvenţionéză acest internat cu o sumă considerabilă, numai ca sĕ pótă primi fetiţe cu taxa, cât se póte de scăḑută.

In acest internat se învaţă: a) a pregăti tot felul de mâncărĭ; b) a spăla şi a călca tot felul de albiturĭ; c) a croi şi a cóse cu maşina tot felul de albiturĭ şi vestminte; d) a cultiva legumĭ, şi e) regulĭ hygienice.

Pentru completarea consciinţelor câştigate în şcólă, s'a întrodus şi o şcólă de repetiţiă, prevĕḑută în legile statului, pentru copile dela 12—15 anĭ. In acéstă şcólă se va propune: Limba română, Limba maghiară, Limba germană, Aritmetica şi Istoria şi Geografia în câte 2 cursurĭ, câte 2 óre pe sĕptĕmână; Istoria naturală şi fisica în 2 cursurĭ câte 1 óră; Religia în 2 cursurĭ câte 1 óră; Desemnul, Scrierea, Cântărĭ, Gimnastica în câte 1 curs cu 1 óră pe sĕptĕmână.

In acest „Internat“ se primesc fetiţe române, carĭ vor fi absolvat cel puţin 3 (trei) clase primare şi vor fi împlinit 12 anĭ. Deóre-ce prin reorganisarea cea nouă a instrucţiunei, numĕrul órelor s'a înmulţit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreţinere şi instrucţiune *taxa de 14 fl. pe lună*, plătită anticipativ. Fetiţe orfane şi sĕrace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetiţe din Braşov, carĭ vor voi sĕ petrécă numai peste ḑi în „Internat“, plătesc pentru tótă instrucţiunea şi pentru prânḑ si ojină câte 10 fl. pe lună.

Deórece numĕrul elevelor, atât al celor cu plată, cât şi a bursierelor este restrîns, se învită părinţii şi tutorii a-se însinua, respective a înainta petiţiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate şi actul de botez, la subscrisa preşedintă *până în 20 August st. v.* Primirea elevelor, în „Internat“ se va face dela 25 August încolo. La primire are sĕ aducă fiă-care elevă albiturile şi vestmintele necesare, precum şi aşternutul de pat.

In legătură cu acest „Internat“, Reuniunea în anii trecuţĭ a înfiinţat şi un „Orfelinat“ pentru fetiţe orfane şi sĕrace dela 6—11 anĭ; aceste fetiţe primesc întreţinerea completă pe spesele reuniunei şi sunt obligate a cerceta şcólele române gr. or. din loc.

Informaţiunĭ mai de-aprópe se pot primi dela preşedinta reuniunii şi dela actuarul acesteia.

Agnes Duşoiu, preşedintă. **Lazar Nastasi,** prof. gimn. şi act. reun.

Crimă înfiorătóre.

Ḑiarul „Szilàgy“ aduce următórea veste grozavă:

Coloniştii din *Vágás-Telep-Mojád*, aprópe de Şarmaşag, cu numele Csuzda János, Kovács Gábor, Gulyás Pál, Toth Mihály şi Gazdag János au făcut arĕtare în 27 a l. tr. la judecătoria cercuală din Şarmaşag, că au aflat mort pe colonul Kranyák János, rotar, tot din susnumita coloniă în mijlocul unei holde la o depărtare de 100 paşĭ de casa lui, ér pe soţia sa asasinată în casa propriă. Primăria din Şarmaşag a dat numai decât de scire gendarmeriei din Zĕlau, de unde a pornit o patrulă constătătóre din patru-spre-ḑece

---

— Lasă pe mine, Safto, nu sciu eu cum se botéză Ţiganii? Lasă pe mine, nu căta că nu sciu carte, ţi-i botez de le merg petecele.

— Du-te, du-te, de te culcă.

* * *

Diminéţa dascălul cu gura coclită, cu capul crăpând de durere, buimac încă de beţia de erĭ, se silea sĕ-şĭ încalţe cismele şi cu greu reuşì. Uitase şi de instrucţie şi de tóte. Copiĭ a doua ḑi după beţie nu'l mai slujeau cum i-se cuvenea.

— Mi-se pare, că am usat de bunătatea lui moş Tudose, — se gândea el... óre n'oiu fi spus la prostii? Er se sparg tóte în capul meu, ca de obiceiŭ... Se sculà clătinându-se, aduse o doniţă de apă, îşĭ udà capul bine, îşĭ frecà fruntea cu zăpadă şi se simţì puţin mai bine. Roşu de frig, cu pĕrul ud intrà în bucătărie la jupânésa dascăliţă. Móle de natură şi tăcut de obiceiu, după beţie dascălul Iordache semĕna curat cu o curcă ploată. Şi treaz n'avea curaj sĕ privéscă în faţă nevasta, de care se temea mai mult decât de ucigă'l crucea; mahmur însĕ întorcea capul la stânga, întrând în bucătărie şi se aşeḑà în dosul hornului, pe o lăvicióră în colţ.

— Frumos, nu ţi-e ruşine obrazului, porc bĕtrân, minunate pilde pentru copii. Instrucţie pentru dênşii, — începù jupânésa Safta, lăsând pe soţ sĕ se aşeḑe pe lăvicióră.

Dascălul numai încet tuşì în mână, temêndu-se sĕ-şĭ tragă şi sufletul.

— 'Ţĭ facĭ de cap, Iordache, 'ţĭ spui drept, mĕ scoţĭ din sărite şi te dau dracului!... nu mi-e greu, dér mie milă de tine sĕ te pîrăsc la părintele Blagocinul, vĕrul meu. Pe vecĭ te dă la canon la vr'o mănăstire, sĕ tragĭ la rîşniţă séu sĕ carĭ apă cu hârdăul, până ce te-or lua dracii; îi simţì tu atuncĭ, ce va sĕ ḑică sĕ ai o nevastă bună şi sĕ n'o scii a preţui. Blăstĕmat, ce eştĭ, de câte-orĭ mĭ-ai făgăduit sĕ nu te îmbeţĭ cu ţĕrănoii la cârciumă? Erĭ cum ai fost?

De după horn se audì un suspin adênc, lung, întrerupt de altul mai scurt, după dênsul un bocit înghiţit, urmat de tusă, care umplù cămăruţa.

— Ertă-mĕ, Safto, n'o sĕ mai fac... am pĕcate şi eu... moş Tudose, sĕ-i fie ţĕrîna fer şi criţă, mĕ scóte totdéuna din minţĭ, numai dênsul e de vină, că mĕ îmbĕt; ca diavolul se vîră în sufletul meu, otrăvindu'l cu drojdie, séu jamaică, în spre care am slăbiciune şi înclinaţie. Causa însĕ adevĕrată a tuturor faptelor, e popa Sava. Sfinţia sa mĕ poroclesce sarsail, broscoiu, turc, başibuzuc şi multe altele. Nu-i o suflare pe pămênt sĕ pótă răbda cum rabd eu, dér totuşĭ e din cale afară, m'am indignat pe de-o parte, pe de alta moş Tudose cu drojdie şi etămĕ beat. Christos era mare şi erta; értă şi tu, şi ţi-se va erta şi ţie!

Aci jupânésa Safta nu mai putù ţinea lacrĕmile.

— Dumneḑeu de te-ar erta, Iordache, cum te ert eu, sĕ nu mai bei, că te prăpădescĭ...

— Safto, nevastă credinciósă, îţĭ jur pe... pe... pe ce vrei, că nu mai beau de aḑĭ înainte picătură de drojdie, nicĭ jamaică! Sĕ fiă afurisit cela, care a stîrnit pe faţa pămêntului acéstă beutură diavoléscă.

— Amin! ḑise jupânésa Safta. După înpăcăciune, dascălul Iordache eşì din colţ şi se aşedà la foc lângă nevastă. — Ţi-e fóme?

Dascălul clătinà din cap.

— Ţi-e sete? Din nou o clătinătură de cap.

— Imĭ arde sufletul după ceva acru.

— Vardă murată vréi?

— Varda, ca varda, dér zémă de vardă acră a-şĭ bea o doniţă.

— Bine, îţĭ aduc.

După trei cănĭ de zémă acră, bĕute de-a duşca, dascălul par'că se simţì mai bine.

— Merg la popa acum, mĕ aştéptă, trebue sĕ fiă tàrḑiu; ce gură are sĕ-mĭ tragă maică, maică!

— Meriţĭ sĕ-ţĭ tragă, bine face popa; altmintrelea ai bea şi pe maica Domnului din altar.

Dascălul îşĭ făcù cruce. — Nu glumi nevastă cu asemenea lucrurĭ, e pĕcat...

Dascălul îşĭ luà cojocul, căciula, mănuşile pe mânĭ şi deschiḑênd uşa eşì afară.

* * *

Era încă de vreme, sórele de abia îşĭ arăta marginea sa de după creştetul muntelui Cara-Dag. Miliarde de scântei, schimbându-se în tóte culorile, acopereau supra-

persóne la fața locului, cercênd după făptuitori.

Nu peste mult au aflat, că cei-ce au săvêrșit acéstă faptă înfiorătóre sunt înșișî denunțătorii în persónele susnumiților cincî colonî. Aceștia își mărturisiră fapta, că anume la sfatul dat de Kovács Gábor și Csuzda, sĕ omóre pe Kranyák și sĕ i fure banii, cei 50 fl. căpătațî de pe o vacă, pe care o vênduse. După ce s'au înțeles, s'au despărțit, ca sĕ se întâlnĕscă nóptea pe la 11 óre, ceea ce au și făcut. Ajunșî la casa lui Kranyák, Gazdag János bătu la feréstră cu cuvintele: „Meștere, vino afară că sunt vite în holda D-tale!“

Audênd Kranyák, se sculă numai decât trăgêndu-șî ghetele și luând o scurteică a nevestei pe el, o pălăriă de paie și fără de armă în mână, eși cu cei 5 bărbațî spre grâne. Când ajunseră la o depărtare de 100 pașî dela casă, întrebă Kranyák, că unde sunt vitele? In loc de rĕspuns fu lovit de sĕcurea lui Csuzda chiar în cap, după care mai urmară și loviturile celorlalțî, sdrobindu-i capul în bucățî; pe lângă acésta Kovács Gábor l'a mai străpuns în partea stângă cu un cuțit lung de 20 cm., vătĕmându-i greu ficatul și rinichii.

După aceste au aruncat corpul astfel mutilat în grâu, și întorcêndu-se la casa lui Kranyák puseră perinî in ferești și siliră pe femeia acestuia sĕ aprindă lumina și sĕ le dea banî. Acésta le dĕdu banii, dér pe atuncî fu isbită de sĕcurea lui Csuzda așa de tare, încât cădu la pămênt. Lampa cădênd se stinse. Aprindêndu-o din nou, Kovács apucă pe nefericita de grumazî și o bătu cu mașina de scrobit așa de tare, încât nu mai putea fi recunoscută, după care se suiră cu piciórele pe ea, călcându-o și sdrobindu-i pieptul și tóte ósele. Apoi scormoniră peste tot locul, ca sĕ mai afle banî, și după asta încuiând bine ușa, se depărtară. Diminéța făcură arătare, ca și când ar fi descoperit ei mai întâi înfiorătórea crimă.

Incepută cercetarea, ajunseră pe încetul la convingerea, că făptuitorii trebuiră sĕ fie numai ómenî cunoscuțî, căcî la cei omorîțî nu aflară nicî o armă și nimic cu ce ar fi încercat sĕ se apere.

In fine mai cercênd în sus și în jos, aflară la amintiții cincî mișei haine stropite cu sânge etc., pe urmă mărturisiră ei fapta grozavă, după care fură dațî pe mâna tribunalului, unde 'șî vor căpĕta meritata pedépsă.

Eta un teren minunat pentru „Kulturegylet.“

HIGIENA.

Căderea pĕrului.

Firele de pĕr ale capului sunt tomai ca și firele de iérbă: décă iérba capĕtă hrana prin care sĕ pótă cresce, atuncî se desvóltă, face tufe și îi merge bine; décă însĕ hrana îi lipsesce, atuncî ea piere și locul rĕmâne gol. Așa stă lucrul și cu pĕrul. Precum iérba rĕsare din pămênt, așa pĕrul rĕsare din pielea capului; când însĕ pielea capului nu mai dă pĕrului hrana de lipsă, pĕrul se ofilesce și cade. Dér precum iérba după o secetă îndelungată se prăpădesce une-orî cu totul, dér lasă după sine rădĕcinî în pămênt, din carî, décă urméză mai târdiu o ploiă, iérba cresce din nou, — tot așa se póte întêmpla și cu pĕrul, care póte une-orî sĕ cadă, dér rădĕcinele lui sĕ rĕmână în pielea capului, și décă acestor rădĕcinî li-se dă hrana de lipsă, pĕrul póte sĕ crescă din nou.

De aci urméză, că pĕrul trebue sĕ fiă îngrijit și cultivat, ér ómenii cărora le cade pĕrul, orî au rĕmas chiar pleșuvî (chelî), nu trebue sĕ-șî pérdă orî-ce nădejde, căcî de cumva în pielea capului lor se mai află rădĕcinile pĕrului, atuncî dându-li-se acestora hrana de lipsă, va puté încă sĕ crescă un pĕr nou și frumos.

Sunt mai multe causele, carî pricinuesc căderea pĕrului. La un trup sdravĕn și sănĕtos vei găsi de cele mai multe-orî pĕr frumos, pentru-că la aceștî ómenî și pielea capului este roditóre și bine hrănită; din contră însĕ, la un trup slăbit și bolnăvicios pielea capului încă va fi sécă, lipsită de hrană și neroditóre. Aceștî ómenî adecă vor avé pĕr puțin și vor deveni în scurt timp chelî. De aci se dice, că pĕrul capului arată sănĕtatea și puterea de viéță a trupului.

Dér póte sĕ fiă un trup sănĕtos și plin de viéță și cu tóte acestea pĕrul capului sĕ-i fiă slab, séu sĕ-i lipséscă cu totul. Ajunge, ca cine-va sĕ aibă prea multe gândurî și grijî, pentru-ca acestea sĕ-i slăbéscă pĕrul. Când cine-va se gândesce mult, sângele 'i se urcă la cap și face multă căldură, un fel de *secetă,* din causa căreia pĕrul se ofilesce și cade. De aci se esplică, pentru-ce ómenii învĕțațî, carî au mult de gândit, de regulă au pĕr puțin și la urmă rĕmân pleșuvî.

Dér mai sunt și alte cause ale căderei pĕrului. O viéță destrĕbălată și imorală duce la slăbirea corpului întreg, ér când corpul este ruinat, nicî pĕrul nu póte fi în stare bună și sănĕtósă. Ómenii prea grașî au o constituțiă șubredă și de aceea nicî pielea capului lor nu este priinciósă pentru pĕr. Mai sunt apoi și un fel de vermî, carî rod la rădĕcina pĕrului și-l nimicesc. Asta s'a observat la unii ómenî, carî aveau pĕr frumos și cu tóte acestea se pomeniseră cu câte-o lună în cap, apoi mai multe lunî, până când în fine li-au cădut tot pĕrul și au rĕmas chelî, deși aveau un trup deplin sănĕtos.

Vedem așa-déră, că causele căderei pĕrului sunt mai multe. Prin o îngrijire bună însĕ se póte face, ca pĕrul sĕ nu cadă, ér décă a cădut, sĕ rĕsară din nou. O holdă de tómnă, décă cresce prea repede și prea de timpuriu, trebue păscută cu vitele, orî cu oile, căcî alt-fel se va desvolta prea curênd și va cădé la pămênt, fără a ajunge sĕ dea spice și sĕ se cócă. Așa e și cu pĕrul. Adese-orî vedem copii și copile cu pĕr lung și frumos. Acest lucru este nesmintit fórte frumos pentru ochî și înțelegem bucuria nespusă a părinților la vederea unor ast-fel de capete frumóse de ângerașî. Dér lucrul acesta este păgubitor din punct de vedere al sănĕtății pĕrului. Pielea capului este o holdă, pe care décă o silim, îșî dă tótă puterea și sĕ stórce cu totul.

In Anglia peste tot sunt mai crutățorî ómenii față de acest lux prea de timpuriu, ce se face cu pĕrul, și urmarea e, că în societatea englesă găsim mai târdiu cel mai frumos pĕr. In Anglia fetele umblă tunse până la etatea de 16 anî, ér băeții se tund până la etatea de 18—20 anî fórte scurt. Acestei împrejurărî este a-se mulțumi, că în Anglia sunt mai puținî pleșuvî ca orî-unde. Moda poftesce ca dinainte sĕ tundem pĕrul cevașî mai lung, din care causă acesta și cade mai curênd și de aicî vine, că pleșuvia începe in partea dinainte a capului.

Fiind-că bolnăvirea și slăbirea corpului aduce după sine și căderea pĕrului, trebue sĕ grijim a avé un trup sănĕtos, bine nutrit și ferit de desfrênărî și imoralitățî.

Cât pentru feluritele lécurî, ce se întrebuințéză pentru crescerea pĕrului, cel mai bun se pare a fi acela, pe care-l întrebuințéză preotul *Kneipp.* Se iau adecă urzicî próspete și sănĕtóse, se usucă și apoi așa uscate se fierb într'o ólă, în care se află pe jumĕtate apă și jumĕtate oțĕt. Cu cât sunt mai multe urzicî, cu atât mai bine. Se forméză ast-fel un fel de zémă, care trebue sĕ fiă destul de tare, cam ca caféua négră. Cu acéstă zamă se frécă pielea capului, în fiă-care di odată, așa ca sĕ pĕtrundă în piele, fără de-a apăsa însĕ prea tare pielea. Frecarea trebue sĕ dureze cam o oră. Pe urmă sĕ se spele bine în fiă-care diminéță pielea capului cu apă rece, pentru a se curăți orî-ce murdăriă. Pĕrul, vedî bine, trebue sĕ fiă scurt.

Se scie, că urzica conține un fel de acid, care omóră vermii dela rădĕcina pĕrului și fac ast-fel posibilă crescerea lui. Cam odată în sĕptĕmână e bine a se unge pĕrul și cu unt de lemn franțuzesc, mai ales când bolnavul e slab.

Kneipp spune, că cu acéstă zamă de urzicî fórte pe mulțî ómenî i-a făcut sĕ aibă pĕr frumos. Se înțelege, o cură de o sĕptĕmână orî două nu e de ajuns, ci trebue sĕ se facă acésta cel puțin câte-va lunî, une-orî chiar o jumĕtate de an. Pleșuvul, a căruia piele de pe cap sclipesce de netedă, ce e, nu va puté folosi nicî un mijloc cu succes, pentru-că la el porii pielei sunt astupațî și bătucițî, așa că nicî medicina nu mai póte străbate la rădĕcina pĕrului, dér nicî pĕrul nu mai póte încolți din piele. Toțî ceialalțî însĕ, la carî rădĕcina pĕrului nu este cu desĕvîrșire nimicită, pot încerca întrebuințarea acestui leac cu cele mai bune speranțe de succes.

Mocanii și ciobanii.

Intre Carpații ardelenî, începênd dela pasul Oituzului și până la Pórta-de-fer, locuesc cu deosebire economii de vite românî, numițî *mocanî,* cu totul cam vr'o 20,000—25,000 de familii, aședațî prin comunele: Poéna-sărată, Brețcu, Covasna, Săcele, Bran, Reșinarî, Sĕliște, Tilișca, Valea și Poiana-Mercurii. Cei din comunele Branului se numesc ei între sine *moroienî,* ér cei din părțile Sibiiului *țuțuenî.* Mocanii se susțîn numai din venitul turmelor lor. Ei îșî ernéză turmele de oi parte în România și Dobrogea, parte în Bulgaria și în Basarabia, plătind pentru erbărit o sumă de banî, după cum se pot învoi cu arêndașii, orî cu proprietarii moșiilor. Numĕrul total al oilor trecĕtóre din munții Carpaților ardelenî în șesurile învecinate ale României, trece peste două milióne. Multe din acestea nu numai ernéză, dér și văréză în România, în Dobrogea, în Bulgaria și în Basarabia. Câștigul de căpetenia dela oi e lâna. Mocanii mai câștigă banî și din vêndarea meilor, mițelor, berbecilor și botóșelor (oilor bĕtrâne); apoi din cașcaval, brânză, urdă și unt.

---

fața zăpedii. Moș Iordache rĕmase cu gura căscată. De multe-orî vĕduse el zăpada și radele sórelui jucând în steluțele de pe dênsa, dér nic-iodată nu i-se păruse lui tabloul mai frumos, decât în astă diminéță, cu inima ușóră, după ce atât de eftin scăpă din cérta cu jupânésa dascălița.

In aerul curat al dimineței, sunetul clopotului bisericesc, limpede, rĕsuna tocmai în vale, departe.

— Aha, popa s'a tredit astădî de vreme, dice el, ștergêndu-șî mustățile de promorócă; abia rĕsare sórele și Sfinția Sa... la colacî. O sĕ mĕ certe, căcî m'aștepta... vai de mine, bine că mi-am adus aminte, cheia dela biserică am uitat'o pe masă.

Șovăind, dascălul întră în cuhnă, ia cheia uitată și hai de-a dreptul spre biserică.

Popa, furios, umbla ca un lup pe dinaintea bisericei.

— Dascăle, ți-ai pus de gând s'o sfîrșescî cu mănăstirea?

— Ce este părinte, dór nu s'a aprins biserica?

— Vedî unde e sórele?

— Am ochî, cum sĕ nu vĕd?

— Rĕu a făcut bunul Dumnedeu, că te-a făcut cu ochî, căcî tot una, nu vedî nimica, mai bine te făcea cu urechî mai lungî, póte că audeai clopotul, care trage de un cés, chemându-te, pĕcătosule, sĕ vii sĕ te rogî sĕ'țî ierte Dumnedeu pĕcatele.

Moș Iordache nu rĕspunde nicî o vorbă, numai scóte cheia, și cu mâna tremurândă o învêrtesce de trei-orî.

— Lasă, lasă, dascăle, milostiv și bun e Dumnedeu, dór nu uită el molitfa mea, sĕ te facă sĕ-țî tremure tot trupul, ca lui Cain, după mórtea lui Abel. Eștî mai rĕu, decât un crocodil, căcî îmî bei sângele, picătură cu picătură. Te-am rugat omenesce, sĕ nu te îmbețî pe diua de adî, și tu m'ai ascultat de te-ai topit... Privesce cu cine semenî?! eștî mai urît decât... decât... Iuda Iscariot... decât... aci popa se oprì ne mai găsind la îndemână vre-o altă asemĕnare bună pentru supusul sĕu. Dascălul reuși sĕ deschidă ușa bisericei. El se dĕdu la o parte, cetind „Tatăl nostru“ și lăsând pe popa sĕ între înăuntru. Palamarul se scoborî jos din clopotniță, întră și el în biserică, și începe a aprinde candelele pe la icóne și lumînările pe la sfinții Apostolî.

— Dómne, milostivule, miluesce-ne și pe noi pĕcătoșii, s'audì din altar glasul popei.

— Amin! rĕspunde dascălul, căutând prin clirosul drept ceaslovul, din care trebuia sĕ cetéscă.

— Pârdalnicul de ceaslov, unde sĕ fiă?... par'că ar fi pus dracul códa pe dênsul.. .nu-l găsesc... vorbesce el încet — sfinte Dumnedeule, ce am dis! seca-mi-ar gura sĕ-mî sece, necuratul e tare pe pămênt... Dómne, Dómne, értă-mî pĕcatele.

— Dascăle, eștî gata? s'audi din nou din altar.

— L'am găsit, respunde bĕtrânul repede, credênd că popa îl întrébă despre ceaslov.

— Maică precestă, trebue sĕ mint în hramul tĕu, căcî altmintrelea afurisitul de popă îmî sparge capul cu cădelnița... Sfinte Dumnedeule, sfinte tare, sfinteeee fără de mórte, miluesce-ne pe noi... începe el cu un glas monoton. Noroc, că dascălul scia slujba pe de-a rostul, din scórță până în scórță, căcî alt-mintrelea o pățea. Fără sĕ se împiedece măcar odată, spune dênsul întregul capitol din sfânta scriptură, indicat de ustav pentru diua de astădî. In ceea ce privea sfânta slujbă, dascălul Iordache n'avea un altul asemenea în tótă Dobrogea.

...Amin! terminà el, ștergêndu-șî sudórea de pe frunte cu mâneca antiriului.

Biserica încet câte încet se umplù de credincioșî. Femeile bĕtrâne, prin colțurî îngenunchiate, șopteau rugăciunile. Cele tinere și fetele se înghesuiau în partea stângă a bisericei, ghiontindu-se și șoptind una alteia despre noutatea dilei — botezul Țiganilor.

Inainte, aprópe de altar, un grup de ómenî, femei și bărbațî, se deosebiau de alțî sătenî. Brîe largî, roșii, mintene de postav albastru blănite cu óiă, femeile cu scurteicî de blană de vulpe, cu salbe la gât, cu brobóde și șalurî de mătasă; totul arată, că numai sĕracî nu sunt. O babă bĕtrână, maica Sița, ținea în brațe un copil învĕlit într'un laicer gros de lână de capră.

Țiganii ascultau slujba, și curioșî priveau la drépta și la stânga. Liturgia se sfîrși. Fumul tămâiei făcea pe mulțî sĕ tușéscă, dér norodul nu se grăbea sĕ ésă; mulțî diceau: bine a slujit popa adî, și tă-

Dintre mocanii săceleni sunt fórte mulțĭ, carĭ pe lângă economia de vite se mai ocupă și cu negoțul și cu agricultura. In multe părțĭ ale României îi vedem arêndașĭ de moșii, ba chiar și proprietarĭ și cu deosebire în județele Ialomița și Brăila. Parte mare sunt așeḑațĭ prin Dobrogea, ca proprietarĭ de pămênt, unde-șĭ cultivă și economia de vite; un numĕr mai mic însĕ sunt rĕspândițĭ prin Basarabia și prin Bulgaria, avênd tot aceeașĭ ocupațiune.

Ciobanii (adecă păstorii turmelor), pentru-ca sĕ se pótă împotrivi în contra tuturor neajunsurilor climatice de sub cerul liber, sunt îmbrăcațĭ cu cojóce călduróse din piei de oi și c'o sarică lungă, ér pe cap pórtă o căciulă mare din hârșie de miel. Alte vestminte ale lor mai sunt ciórecii din pănură albă, numită *dimie*, o cămașă unsurósă, ce nu se bagă în ciórecĭ și în picióre opincĭ. Lefurile (plățile) ciobanilor se fac de regulă mai mult în oi, decât în banĭ, ér ale bacilor în producte câștigate dela turme, adecă în brânzeturĭ.

La fiă-care têrlă sunt trei categorii de ciobanĭ, și anume: *mânzărarĭ*, *cărlănarĭ* și *sterparĭ*. *Mânzărarii* mână la pășune mânzările (oile cu lapte), pe carĭ le mulg tot ei, și apoi din lapte pregătesce baciul *brânza*. *Cărlănarii* păzesc mieii ințărcațĭ, *sterparii* oile sterpe orĭ berbecii. Aceștia stau priveghind ḑiua și nóptea împrejurul turmelor, și numai atuncĭ dau pe la stână, când vin după provisiune de mâncare.

Nutremêntul ciobanilor e fórte restrîns, constând mai mult din mămăligă de făină de cucuruz, numită și *mălaiu*, necernută, cu brânză și urdă. Pânea n'o gustă mai de loc. Ei mai gustă din când în când și câte puțină păstramă din carne de óie orĭ de miel; mai béu și lapte, când vin pe la stână, orĭ jintiță dulce (zêr ferbinte cu urdă próspĕtă), sêu cocârță (jintiță acră), care le mai stêrnesce pofta de mâncare. Posturile însĕ le respecteză ei cu sfințenia.

Stâna e făcută din bârne, avênd două despărțăminte, unul ce servesce de *magazin* și al doilea de *lucrătóre*, — *atelier*. Despărțitura dintre magazin se numesce *comarnic*. Prin acésta trec oile din strungă*), când se mulg, avênd din partea de către strungă două, trei sêu patru eșirĭ, după cum e numĕrul oilor de mare. In comarnic, alăturĭ cu aceste eșirĭ, stau mânzărarii, carĭ prind oile de câte un picior, când vor sĕ trécă în partea cea-laltă a stânei și le mulg în gălete. Când găletele s'au umplut, se deșértă prin strecurătóre într'un vas mai mare de lemn, unde se închégă și se face caș. In mijlocul lucrătorii e zidit din lespeḑĭ de pétră un cămin pentru foc, déră fără horn, deasupra căruia e așeḑat căzanul, în care se fierbe zêrul pentru a scóte urda. Tot aci se mai vede și crinta, în care se tescuesce cașul închegat. Din janț (zêrul, ce ese prin stórcerea cașului), se face untul de óie. Atelierul se folosesce și de bucătărie și de odae de durmit. Aci dórme de regulă baciul și mânătorul. Mânătorul, după-ce a dat oile în strungă, — până le-au muls pe tóte. — face servicii de bucătar. In stână se mai vede de-asupra căzanului o policióră, pe care stă tava (cârpătorul) mămăligei și câte-va cupe de lemn, carĭ le servesc drept farfurii. Printre căpriorii coperișului, care constă din scândurĭ, sêu din scórță de brad, îngreunată cu petri, ca sĕ nu o ia vêntul, se vĕd vîrîte lingurile de lemn și mămăligarul. Tot aci se vede atêrnând și răbojul. Răbojul acesta e un bĕț cioplit în patru muchĭ, pe care se cresteză cașul cântărit din fiă-care ḑi. Răbojul e singura condică într'o stână, servind chiar de chitanță și contra-chitanță pentru cașul adus dela alte stânĭ. Fumul, ce ese din focul cel pururea nestins dela stână, neavênd horn, pe unde sĕ ésă afară, planéză prin stână, până se strecóră cu încetul parte printre bârnele cele necioplite ale stânei, parte prin spărturile coperișului ei.

(După un *Mocan*).

*) Strungă se numesce locul închis, în care stau oile înainte de-a le mulge.

OTRAVA

Anecdotă poporală.

— Dómne, Dómne, mĕi nevastă,
Uit'te na, mĕ uit la tine,
Nu eștĭ slută, eștĭ frumósă,
Tinerică, 'țĭ șéde bine
Dér eștĭ prea, prea mâncăciósă!
Tu mâncare-acum la masă
Vĕd, că n'apucĭ sĕ mai dai,
O mănâncĭ din ólă tótă
Tot gustând'o: haide hai!
De sciam de partea asta
Rĕmâneam, ḑĕu, tot holteiŭ!
Multă vreme ai tu poftă
Sĕ mai țiĭ ăst obiceiŭ?!...
— Nu, bărbate, nu se află:
M'am gândit, m'am judecat
Uit'te na, din césul ăsta
Chiar mĕ las de mai mâncat.
De-oiŭ gusta de-acum mâncarea
Pân' a n'o fi dat în masă,
Sĕ mĕ bațĭ, sĕ-mĭ tai și códa,
Sĕ mĕ scoțĭ la lume rasă.

* * *

Cam așa vorbind, se spune,
Un bărbat și cu nevasta
De-un lăsat de sec odată,
Și-ajungênd la vorba asta
Haide omul ese 'n piață
Cumpĕră-un curcan frumos
Și-un ulcior de vin, și pâne,
Și se 'ntórce bucuros.
Ba vĕḑênd și miere bună,
Când voia sĕ ia curcan
Cumpĕră pe post și miere
Cam v'o oca 'ntr'un borcan.
Vine-apoi cu ele-acasă
Și nevestei le dă tóte,
Ca sĕ-i facă fript curcanul
Rumenit pe cât se póte,
Ér borcanul cel cu miere
Dându-l dragei lui neveste
Nu i-a spus că este miere
Ci otravă-a ḑis, că este.
— E otravă, ḑise dênsul;
Pentru șóreci am luat,
Că la mine, cred, venit'au
Mai toțĭ șórecii din sat.
Pune-o cu borcan cu totul
Incolo pe cerdă, sus,
Când o fi sĕ pun la șóreci
Sĕ ții minte unde-i pus.

* * *

Plécă omul după treburĭ
Ér nevasta șéde-acasă
Pe curcan frumos sĕ-l frigă,
Sĕ-l gătéscă pentru masă.
Dér gătindu-l și frigêndu-l,
Când îl vede rumenit,
Gust' odată ca sĕ cerce
De sărat de 'i potrivit.
Gustă-odată-o bucățică
Dintr'o parte, bun îi pare;
Gustă-apoi din ceea parte
O bucată și mai mare.
„A! Ce bun e, ḑice dênsa;
„Dér ce bun ar fi cu pâne
„Hai sĕ 'ncerc o fărmitură:
„Am de unde, și rĕmâne.
„Hai sĕ rup aripa 'ntrégă
„Nu mai vede omul meu:
„Ce, la dracu, o aripă,
„Nicĭ atâta sĕ nu iau?!"

* * *

Rupe dênsa o aripă
Intr'o clipă-o și mănâncă,
Și-ar mai vrea sĕ rupă încă,
De bărbat îi este frică,
La frigare érăși cată
„Rup și ceea-laltă, ḑice,
„Chiar de-ar fi, ca sĕ mĕ bată"
Rupe și cea-laltă aripă
Și-un picior și alt picior,
Și mâncându-le cu pâne,
Gustă vinul din ulcior.
După vin apoi pe dată
Haide 'ncepe și la pept:
Las s'o bată și bărbatul,
Cel puțin sĕ aibă drept.

* * *

Tot așa gândind ea 'ntr'una
La bărbatu-i c'o s'o bată
Și de colo din frigare,
Tot rupênd câte-o bucată
Se trezesce hai la urmă
Că și vinul s'a vinit
Și curcanul curcănit.
„Ei, de-acum, gândesce dênsa,
„Mĕ ucide, na, 'n bătae
„Orĭ mĕ arde, orĭ mĕ taĭe.
„Dér decât sĕ mĕ ucidă
„In bătae el pe mine,
„Mĕ ucid chiar eu mai bine."

* * *

Când bărbatul vine-acasă
Ișĭ găsesce 'n pat nevasta.
— Dér ce 'i, dragă; ce 'i acésta?!...
— De, bărbate, ce sĕ fiă;
Aștept mórtea, ca sĕ-mĭ vie;
Că frigênd colo curcanul
Fără ca sĕ bag de sémă
Dând cu degetul pe dênsul
Am gustat nițică zamă,
Am gustat apoi și carne
Și din vin am mai gustat
Și-am sfîrșit cu 'ncetul vinul
Și curcanul l'am mâncat;
Ér gândindu-mĕ la tine
Și mânia, ce-o sĕ-țĭ pótă,
Am voit sĕ-mĭ fac sfîrșitul
Și-am mâncat otrava tótă.

(După „Rev. Nouă") *Th. D. Speranță.*

MULTE ȘI DE TOATE.

Un nevinovat osêndit.

Un proprietar din Svedia voi înainte cu opt anĭ sĕ-șĭ vêndă bunurile sale spre a trece în Danemarca, o țeră învecinată. Ca cumpĕrător află pe vecinul sêu, baronul N., care-i și cumpĕră bunurile. După ce se făcŭ însĕ têrgul, baronul auḑi, că vênḑĕtorul nu a lucrat tocmai cinstit, deóre-ce i-a vêndut nisce pădurĭ asupra cărora n'avea nicĭ un drept. Se duse decĭ la proprietar, ca sĕ-l întrebe, cum s'a făcut acésta. Intre ei isbucni dela o vreme o certă aspră și baronul părăsi fórte mânios pe proprietar.

Indată-ce plecă însĕ baronul, proprietarului îi părŭ rĕu de asprimea sa și se hotărî, sĕ mérgă la el, ca sĕ-i céră iertare. Nevastă-sa îl rugă sĕ aștepte până a doua ḑi diminéța, dér el n'o ascultă, ci plecă numai decât.

Era în mieḑul iernei, totul acoperit cu zăpadă și ghéță, și se intunecase binișor. Pe acest timp plecă proprietarul într'o

---

mâie ars'a cum se cade, numai dascălul nu prea putŭ sĕ ridice cu glasul, ce sĕ-i facĭ!?...

Dascălul Iordache, răgușit, n'a putut s'atingă în cherovim, vestita notă, gloria vocei sale, despre care avea cunoscință chiar și episcopul. Popa, nemulțumit, îl privea din când în când, mătăhăind cu cădelnița, în care jăratecul de mult se stinsese.

In altar, desbrăcând preotul, dascălul auḑi: „raportez mâne blagocinului: s'a presentat înaintea lumei întregĭ, împlinindu-șĭ datoria de dascăl cu vocea răgușită, turmentat de bețiă, abea ținêndu-se pe picióre, rog pedepsirea!" M'ai înțeles?

— Te-am înțeles.

— Du-te acum și pregătesce cele ce trebue pentru botez. Părintelui Ion i-ai dat de scire?

— I-am dat...

— Du-te de pregătesce tóte pentru botez, încă-odată repetă popa. Ia pălămarul cu tine și vr'o trei creștinĭ, gaura o tăețĭ în dosul ambarului lui moș Niță, acolo pîrîul e mai larg, s'aștemețĭ pe ghiață pae, ca sĕ n'alunece omenii, cerețĭ pae de la moș Niță, vĕ dă, spune că e pentru scop creștinesc, sĕ fiă mangalul aprins, și bagă de sémă... țĭĭ minte de tóte ce ți-am spus?

— Țiu!

— Pornesce atuncĭ!

Dascălul, bodogănind despre nebunia omenéscă, plécă sĕ împlinéscă porunca preotului.

Satul întreg, dela mic până la mare, se strînsese pe malul pîrîului în dosul ambarului lui moș Niță. Gerul nu împedeca chiar pe cei desculțĭ sĕ asiste la neobicĭnuitul botez de-a dreptul în gârlă.

— Auliu, ce mai puișor de ger, tocmai bun sĕ se facă ciόra albă! spune cineva din glótă.

— Apoi da, scie popa, că înălbesce.

— Óre nu va îngheța copilul?

— Țĭ-ai găsit, pielea de drac sĕ înghețe!

— Trăesc de șépte ḑecĭ de anĭ, dér nicĭ n'am auḑit de botez iérna în gârlă! — ḑice un moșneg.

— Multe n'ai fi auḑit dumnéta, dér acum ai sĕ veḑĭ!

— Sĕ-l botezăm și pe Ițic cârciumarul.

— Pe dênsul trebue botezat altmintrelea, jupânul ne botéză rachiul.

— Ce ḑicĭ dumnéta, dascăle, n'ar fi rĕu sĕ-l botezăm și pe Ițic?

Dascălul, supĕrat încă, dér mândru de partea, care o lua în sărbătórea aceea, rĕspunde numai:

— Hîm, n'ar fi rĕu! moș Cristea, mai tae icĭ puțin, pe'ci e cam strîmtă gaura — poruncĭ el lui Cristea palamarul.

— Destul, dascăle, ce, ai sĕ bagĭ un bivol? dóră e copil, ca toțĭ copiiĭ, ce Dumneḑeu!

— Tae, moș Cristea, sĕ veḑĭ, că pățescĭ cu popa!

— Sĕ tae și singur, décă nu-i place, mie mi-au înghețat mânele! Sêu taie și dumnéta, eu am încă și altă trébă, s'aprind mangalul. Lumea înghețată devenea nerăbdătóre.

— Óre ce zăbăvesc cu botezul, nu mai pot tată de frig — spunea Casandra, fiica lui moș Tudose.

— Mai îngăduе, trebue sĕ soséscă, leturghia s'a sfîrșit de mult, cred că popa le spune ceva Țiganilor și îi pune la cale... Tacĭ, că vine...

— Tăcere și liniște, ómenĭ bunĭ, vine botezul — s'auḑi glasul dascălului.

— Bine, că mai vine odată, am înghețat de tot...

— Eu nu mai simt picióreIe...

— Și eu... și eu...

— Tăcețĭ ómenĭ bunĭ, vĕ rog...

— Tăcem, de ce nu, moș Iordache! numai prea mult zăbovesce popa.

— Ómenĭ bunĭ, vĕ rog... nu facețĭ sgomot, nu e cuviincios, asemenea fapte... fetelor... flăcăilor, astîmpĕrați-vĕ, nu uitațĭ timpul și locul.

— Moș Iordache, décă e frig și ne-au degerat mânele?!

— Totușĭ nu se cade... păcat, aduceți-vĕ aminte de Christos, cum s'a botezat în Iordan...

— Cum s'a botezat, cum s'a botezat? Spune, moș Iordache, sĕ ne mai trécă de urît.

— Voi nu scițĭ, cum s'a botezat Christos?!

— Nu scim, nu scim, spune moș Iordache...

— Păcat fetelor, décă nu scițĭ, păcat! Lasă sĕ vĕ spue popa, dênsul trebue sĕ scie mai bine, de cât mine.

In timpul ésta popa, încunjurat de

sania. El îşi luă cu sine două pistóle, deóre-ce drumul prin pădure nu era sigur. Când ajunse în pădure, slobodi un foc, ca sĕ vadă, décă pistólele sale se aflau în bună rĕnduélă.

Nu mult după aceea însĕ audi un gemet în pădure, plecă într'acolo şi dete de un bărbat, care zăcea în zăpadă, avênd o rană mare şi sângerósă la cap. Il ridică şi vĕdŭ, spre mai marea lui spaimă, că acesta era baronul N. Îndată începŭ sĕ-i spele cu zăpadă rana şi sĕ îngrijéscă pe sĕrmanul rănit.

Intr'aceea însĕ se apropiă de ei o altă sanià cu 2 gendarmĭ. Deóre-ce aceştia aflaseră pe nenorocitul proprietar singur în pădure, cu un om sângerând şi aprópe mort credură, că el e ucigaşul. Il prinseră deci şi il duseră la căpitanul gendarmilor. Peste câte-va césurĭ rănitul murĭ, fără a-şĭ fi venit în fire. Proprietarul fŭ învinuit, că el l'a ucis şi deóre-ce glonţul, care se găsi în capul baronului, se potrivea tocmai bine la pistolul sĕu, fŭ osêndit la *două-decĭ de anĭ închisóre.* Când neferìcita lui nevastă audi de asta îşĭ pierdŭ minţile şi fŭ dusă într'o casă de nebunĭ, unde mai târdiu şi murĭ. Copilul proprietarului, singurul lui copil, se împuşcă de supĕrare.

Târdiu după aceea murĭ într'o închisóre din Svedia un ucigaş, care puţin înainte de mórte mărturisi, că el e omorît pe baronul N. El s'a năpustit asupra lui în nóptea aceea de iérnă, de acum opt anĭ, ca sĕ-l jăfuéscă, dér fugi, îndată-ce audi, că se apropie o sanià — sania nenorocitului proprietar.

Dovedindu-i-se nevinovăţia, proprietarul a fost liberat din închisóre, ce e drept, dér acum el este un neputincios şi la trup şi la suflet, şi va murĭ în curênd din causa unei bóle, ce a căpĕtat'o în închisóre.

X.

Călendarulu sĕptĕmânei.

IULIE are 31 dile. CUPTOR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	23 S. m. Trofin.	4 Dominic
Lunĭ	24 S. m. Christina.	5 Maria
Marţĭ	15 † Adorm. sf. Ana	6 † Schi. la faţă
Mer.	26 S. m. Ier. Ermol.	7 Cateitan
Joi	27 † S. m. Pantelei.	8 Ciriac.
Vin.	28 S. ap. Proch Nic.	9 M. Roman
Sâm.	29 S. m. Calinic	10 Laurenţiu.

Tĕrguiu de rîmatori din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 29 Iulie de 31.450 capete, la 30 Iulie au intrat 87.— capete şi au eşit 85, rĕmânênd la 31 Iulie un numĕr de 31.452 capete.

Se noteză marfa: ungurésca veche, grea dela —.— cr. pănă la —.— cr marfă ungurésca tineră grea dela 49.— cr. pănă la 50.— cr., de mijloc dela 48.— cr. pănă la 49.— cr. uşóră dela 48.— cr. pănă la 49.— cr.

Marfă ţĕrănéscă grea dela —.— pănă la —.— cr. de mijloc dela —.— cr. pănă la —.— cr. uşóră dela —.— cr. pănă la —.— cr.

Cursul losurilor private

din 31 Iulie 1895.

	cump.	vinde.
Basilica . . .	7.80	8.30
Credit . . .	200.—	201 —
Clary 40 fl. m. c. . .	—.—	—.—
Navig. pe Dunăre . .	145.—	150.—
Insbruck	28. —	—.—
Krakau	27.50	28.25
Laibach	23.—	24.—
Buda	61.—	62.—
Palffy	61.—	62.—
Crucea roşie austr. .	17.50	18 —
dto ung. . .	11.25	
dto ital. . .	13.10	
Rudolf	23.50	
Salm	70.—	
Salzburg	27.—	
St. Genois . . .	72.50	
Stanislau	42.75	4[illegible]
Trieitine $4^1/_2$% 100 m. c.	150.—	—.—
dto 4% 50 . .	72. —	76.—
Waldstein . . .	53.—	55 —
Sêrbescĭ 3% . . .	39 40	40.10
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	120 25	130.—

Bursa de Bucuresc

din 31 Iulie n. 1895.

Valori	Dobênda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101.—
Renta amortisabilă	5%		$99.^1/_4$
" " (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	$98.^1/_2$
" " din 1893	5%	" "	$98.^1/_2$
" " 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96. -
" " (Impr. de 32. $^1/_2$ mil.	4%	Ian.-Iulie	$87\ ^1/_2$
" " (Impr. de 50 mil.	4%	" "	$87\ ^1/_2$
" " (Imp. de 274 m. 1890	4%	" "	$87.^3/_4$
" " (Imp. de 45 m. 1891	4%	" "	$87\ ^1/_2$
" " (Im. de 120 iul. 1894	4%	" "	$87.^1/_2$
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	$102\ ^1/_2$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	" "	283.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	$97.^1/_2$
" " " din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
" " " din 1888	5%	Iun.-Dec.	— —
" " " din 1890	5%	Mai-Nov.	$97\ ^3/_4$
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	$93\ ^1/_8$
" " urbane Bucurescĭ	6%	" "	$99\ ^3/_4$
" " " "	5%	" "	$90\ ^1/_8$
" " " Iaşĭ . .	5%	" "	$81.^1/_2$
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	" "	98 -
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1578.
Banca agricolă	500	150 v.	238.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	410.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	" "	425 —
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	" "	335.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	" "	162. -
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	" "	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	" "	100. —
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	" "	—.—
" " " 2 em. u. d. 0	100	" "	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	" "	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 "	1000	" "	—.—
Societ. p. const. de Tramways	200	" "	—.—
20 francĭ aur			20.10

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	$4^1/_2$%
Casa de Depunerĭ	$7^1/_2$	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveţia	3%

Cursul la bursa din Viena.

Din 2 August 1895.

Renta ung. de aur 4%	123.25
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.90
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2$% .	124.50
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	103.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.35
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.40
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.75
Imprum. ung. cu premii	158.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	146.25
Renta de hârtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100 —
Renta de aur austr.	123.50
Losurĭ din 1860	155.50
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	1076.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	491.20
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	403.50
Napoleondorĭ.	9.62
Mărcĭ imperiale germane . . .	59.35
London vista	121.40
Paris vista	48.05
Rente de coróne austr. 4%. . .	100.90
Note italiene.	45.95

Preţurile cerealelor din piaţa Braşovŭ.

Din 1 August st. n. 1895

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta a	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	5	30
"	Grâu mijlociu . .	5	—
"	Grâu mai slab . .	4	70
"	Grâu mestecat . .	3	50
"	Sĕcară frumósă .	3	50
"	Sĕcară mijlociă .	3	10
"	Orz frumos .	3	80
"	Orz mijlociu .	3	40
"	Ovĕs frumos .	2	30
"	Ovĕs mijlociu .	—	—
"	Cucuruz.	5	—
"	Mălaiu	4	80
"	Mazĕre	5	50
"	Linte	6	—
"	Fasole	4	80
"	Sĕmênţă de in . .	10	—
"	Sĕmênţă de cânepă	4	80
"	Cartofĭ	1	30
"	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	44
"	Carnea de porc . .	—	52
"	Carnea de berbece	—	32
"	Sĕu de vită próspĕt	21	—
100 kil.	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul pieţei Braşov.

Din 3 August 1895.

Bancnote rom.	Cump. 9.58	Vênd.	9.60
Argint român.	Cump. 9.52	Vênd.	9.56
Napoleon-d'orĭ	Cump. 9.60	Vênd.	9.62
Galbenĭ	Cump. 5.64	Vênd.	5.68
Mărcĭ germane	Cump. 59.—	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump. 129.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 10.82	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Nrul 45—1895.

Concurs.

Pentru ocuparea în mod provisor a postului de conducĕtóre la şcóla froebeliană a Bisericei Sf. Nicolae din Braşov (Scheiu) se publică concurs **cu termen de 30 dile dela prima publicare.**

Concurentele la acest post vor documenta:

1) Că sunt române gr. or.

2) Că au absolvat cu succes o şcólă civilă de fete, séu alt institut echivalent.

3) Că au absolvat cursul de conducĕtóre de grădinĭ de copii la o şcólă publică şi au obţinut diploma de calificaţiune conform prescriselor legii.

4) In fine se dea declaraţiune, că se vor supune tuturor disposiţiunilor presente şi viitóre ale organelor nóstre bisericescĭ.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Léfă anuală de fl. 400 — şi banĭ de quartir fl. 60. —

Suplicele se vor adresa Preşedintelui Comitetului parochial al Bisericei St. Nicolae din Braşov (Scheiu).

Braşov, 8 Aprilie 1895.

Comitetul parochial al Bisericei române ort. res. dela Sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. Arsenie Vlaicu, secretar.

Ţiganĭ şi de fruntaşii satului, se apropia de improvisatul Iordan.

— Dascăle, e gata tot? întrebă el.

— Gata, Sfinţia Ta, póte sĕ începă.

— Se incepem dér...

— Cine e naş?

— Eu... sărut mâna...

— Cine e naşa!

— Eu... sărut mâna...

— Naş şi naşă, apropiaţi-vĕ, naşule, ia copilul, ce e, fată séu băiat?

— Băiat... sĕ trăiţĭ...

— Cum îl numiţĭ, vĕ întreb?

— Cum găsesce de cuviinţă Sfinţia Ta!

— Bine, dascăle, ce sfânt e astădĭ?

Dascălul, care scia pe de rost asemenea şi pe toţĭ sfinţii celor 365 de dile, rĕspunse:

Astădĭ e diua celor 14 mii de mucenicĭ ucişĭ de împĕratul Irod.

— Dér mâne?

— Mucenicul Anisia, preacuviosul Anica ostaşul şi sfântul Helectian.

— Auleu! e greu Sfinţia Ta sĕ ţinem minte atâţa sfinţĭ, sĕ-i dicem mai bine Ahmet.

— Nu se póte Ahmet. Ahmet e nume păgân, trebue creştinesc... sĕ-i dicem Helaction.

— E greu părinte, dĕu e greu, sĕ-i dicem mai bine Alli.

— Nu se póte nicĭ Alli, sĕ-i dicem atuncĭ Anica ostaşul, nume frumos...

— Bine, cum vré Sfinţia Ta.

Popa începŭ cetirea molitvelor pentru botez.

După terminare luă copilul din mânile naşului.

— Se botéză robul lui Dumnedeu.

Dicênd asta, desvĕli copilul, îl luă cu amêndouĕ mânile de cap şi de subţiorĭ şi îngenunchiând d'asupra apei, îl cufundă odată. — In numele Tatălui... şi îl mai cufundă odată, şi al Fiiului, apoi la: şi al Sfântului Duh — popa băgă a treia-óră copilul în apă.

Aci popa cădŭ pe brâncĭ, rostogolindu-se pe ghiaţă.

Intêmplarea s'a petrecut atât de repede, încât numaĭ după ce dascălul şi cu pălămarul au ridicat pe popa fără copil şi pe moş Tudose, Bulgarul, care căduse peste dênsul, lumea pricepŭ, că popa a scăpat în apă copilul, care s'a şi dus pe sub ghiaţă.

Aci trebue sĕ dăm dreptate lui moş Iordache; cu tóte, că uria pe popă din suflet, el fără a se gândi mult, sări în apă, care îi ajunse până la brâu şi cu pericolul de a-se duce şi el singur sub ghiaţă, începŭ a căuta copilul.

— Nu e, nu-l găsesc, s'audea din când în când, daţĭ o prăjină, ce staţĭ ca nisce boi... nu vedeţĭ, că e mórte de om... ce ómenĭ, uf... nu mai pot, m'am făcut bocnă. Dascălul ieşi la suprafaţa apei, luă prăjina, dată de palamar, şi mai mătăhăi de vr'o câte-va orĭ în apă, dér era de prisos.

— Bine cel puţin, că s'a înecat botezat! Spuse el sărind pe ghiaţă.

Toţĭ încă erau sub impresiunea nenorocirii, nu s'audea nicĭ un cuvênt. Primul, s'a desmeţit tata baiatului.

— Ei bine, părinte, unde e pruncul Anica? întrebă el.

S'a dus în cer, cu îngerii, a murit botezat şi a devenit înger, rĕspunse popa încet.

După asta desbrăcă epitrachirul, îndesă unsore pe urechĭ, şi adresându-se cătră moş Tudose, îi spuse: Ucigaşule, ia sĕ daĭ sémă înaintea celui de sus! Apoi el se îndreptă spre casă.

* * *

Ţiganii n'au lăsat întêmplarea baltă... dér nu erau dovedĭ, că moş Tudose dinadins a cădut peste popă. Am alunecat pe ghiaţă, susţinea el înaintea procurorului, şi décă i-am dat brâncĭ popii, e o nenorocită întêmplare... unde s'a mai vĕdut sĕ boteze copii iérna la părău?!

Cu tóte că popa nu era de vină, el primi o epitemie destul de mare; un an de dile de închisóre, la o mănăstire, şi locul de preot pierdut pentru 3 anĭ. Dascălul Iordache bea şi acum drojdie la Iţic pe socotéla lui moş Tudose, dér când ăst din urmă începe a povesti întêmplarea de pe ghiaţă, dascălul îi curmă vorba dicênd: „tacĭ, moş Tudose, eştĭ un pehlivan, sĕ fiu în stare ţi-aşĭ arăta eu o instrucţie, de n'ai mai aluneca nicĭ-odată".

Birourile: Têrgul botelor nr. 22, etagiul I.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.